

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknem, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Dobrodo« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 pa v tiskarni »Slovenija« v gozdu pod Vojskem pri Idriji. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužnji Evropi.

PO ZADNJIH UKREPIH

VLADA IN PARLAMENT NA DALJŠEM DOPUSTU

Parlament bo pričel z rednim delom šele oktobra

RIM, 14. — Vlada je odšla na dopust, prazni so uradi parlamenta in sedeži političnih strank, saj se predvideva daljša počitniška zatija po razburljivih preteklih tednih. Andreotijevi vladi ne grozi nobena resnejša nevarnost najbrž dobra dva meseca, saj bo parlament pričel z delom šele v prvih dneh oktobra, ko pa ga bo tudi kmalu prekinil v zvezi s kongresom socialistične stranke.

Vendar pa gre pri vsem tem zelo verjetno za zatijo pred viharjem, saj je Andreotij in nizozemski centristični vladi z veliko težavo uspelo premagati to prvo resnejšo čer, ko je bila v parlamentu pri glasovanju o pokojnikih kar trikrat v manjšini in ko je spravlja zakon v prvotni obliki pod streho šele tik pred prazničnim razdobjem.

Jeseni pa se predvideva še veliko bolj resne težave, katerim bo centristična vlada s svojo v bistvu desničarsko usmeritvijo in šibko večino le s težavo kora. Že takoj po dopustih se prične šola in z njo vsedrjavne delovne pogodbe, ko lahko prikažemo novo vročo jesen in ko bodo imeli ponovno odločilno besedo sindikati, ki bodo tokrat tudi formalno nastopili združeno, čeprav jim še ni uspelo, da bi dosegli trdnjše organizacijsko enotnost.

Vlada se bo morala s temi težavami spopasti močno ožibljena, ko ji samo formalno podpira dober del poslancev, ki uradno splošno v sestavi nje ne tvorijo. To se je izkazalo na zadnjem zasedanju vsedravnega sveta KD, na katerem se niso o ničemer dogovorili in niso nič določili, vendar pa se je odločilo pogolbiti razkol med levimi strankami in obstoječo večino v stranki, ki lažno pa so nastopili tudi kandidati, ki bi zelo radi prevzeli Andreotijevo dediščino.

Zadnji akt Andreotijeve vlade, ko je napovedala občno zvišanje telefonskih tarif in s tem privlači vlek življenjskih stroškov je istočasno tudi napoved za prihodnje odločitve, ki jih bo lahko sprejela, da dobra dva meseca brez pravega nadzorstva parlamenta, ki pa bodo morale priti na parlamentarno rešeto, ko se stvari nujno začnejo.

Znanstveniki obsojajo zločine ZDA v Indokini

VARENNA (Como), 14. — Šestdeset znanstvenikov iz vsega sveta, med katerimi so tudi svetovno znani fiziki, so podpisali skupni dokument, v katerem obsojajo ameriško bombardiranje Vietnama ter se izkazuje za neodvisnost narodov Indokine.

Dokument, ki so ga med drugimi podpisali Nizozemec H.B.G. Gassim, Danec Rosen Feld, Italijan Marcello Cini, predsednik italijanskega združenja za fiziko Giuliano Toraldo, Francija ter Američani R. Cohen, V. Goldstein, G. Weiner in M. J. Sherwin, so izdelali na zasedanju poletne šole o zgodovini fizike v dvajsetem stoletju, ki se je zaključilo danes v Varenni blizu Coma.

»Razprave so privedle znanstvenike do prepričanja — je rečeno v dokumentu — da ni več mogoče ločiti poklicne dejavnosti, takomenovane »čiste znanosti«, od njenih aplikacij. Zaradi tega je treba obsojati vse tiste znanstvenike, ki so s sodelovanjem Pentagona pri-

POSUŠNJE, 14. — Predsednik ZIS Džemal Bijedić je v soboto na zboru v Posušju obsežno govoril o teroristični dejavnosti proti SFRJ. »Za se mi potrebno seznaniti naše državljanke z dejstvom«, je dejal predsednik ZIS, »da so večina teroristov iz skupine, ki je bila nedavno likvidirana v Bosni in njihovi voditelji uživali gostoljubnost Avstralije, s katero ima naša država redne diplomatske in druge stike. V Avstraliji so oporišča, vrhunske, skladne orožja in diverzantskega materiala za zločinsko dejavnost proti Jugoslaviji. Zaradi dolgoletne nevarne dejavnosti te in podobnih fašističnih - terorističnih tolp ter njihovih nezakonitih zločinov, ki jih pristojni avstralski organi niso preprečili, so se teroristi spustili v to pustolovščino.

Za ta napad na Jugoslavijo so upravičeno tudi ozemlje sosednje Avstralije. Pred ilegalnim prihodom v SFRJ se je teroristična skupina zbrala v Avstrliji, kjer je taborila in se usposabljala za diverzantske akcije.

Do stopnjevanja teroristične dejavnosti je prišlo zadnje čase zato, ker vlad omenjenih in nekaterih drugih evropskih in čezmorskih dežel dovoljuje delovanje ekstremni politični emigraciji ter teroristično-fašističnim posameznikom in organizacijam, naperjenim proti suve-

pravili najbolj grozljivo orožje, ki se ga ZDA poslužujejo v Vietnamu.

«Pravda» o političnih procesih v ČSSR

MOSKVA, 14. — «Pravda» objavlja oster komentar v zvezi s pisanjem tujih listov o političnih procesih v ČSSR in pravi, da gre za »imperialistično reakcijo« in za poskus »ustvarjanja razdora med naprednimi silami in komunističnim ter delavskim gibanjem. Obtožbe na političnih procesih dolži, da so »škodljivi kršitelji kazenskega zakonika« in »zločinci, ki jih dolže zločinov proti socialistični čezkoslovaški državi«, katere je zadel »pravica kazens«.

Najnevarnejši je prav 15. avgust. Tega dne česte nito tako polne, vročina doseže višek in soferji menijo, da lahko pritisnejo močneje na plin.

Tokrat vse kaže, da je jutrišnji dan še zlasti nevaren, saj grozi visoka vročina, množična povratka, s kratkih počitnic se ne bo, zaradi česar je opreznost še toliko bolj na mestu.

Na sliki: prazne tržaške ulice.

Danes za avtomobiliste najnevarnejši dan

RIM, 14. — Tisoč dvajset oseb je izgubilo v zadnjih desetih letih življenje pri prometnih nesrečah v treh dneh okrog velikega smarna, 23.519 pa jih je bilo ranjenih. Uradni podatki, ki sta jih zbrala osrednji statistični urad in avtomobilski klub, govore, da je bilo v zadnjih desetih letih povprečno v treh dneh 14., 15. in 16. avgusta po 34 mrtvih in 784 ranjenih dnevno, medtem ko znaša običajno dnevno povprečje 26 mrtvih in 617 ranjenih. Statistika je v svojem jeziku golih števil zelo jasna: v teh treh dneh je nevarnost na cestah zelo velika in zato je tudi povsem upravičen poziv vsem avtomobilistom, naj bodo zelo oprezní.

Najnevarnejši je prav 15. avgust. Tega dne česte nito tako polne, vročina doseže višek in soferji menijo, da lahko pritisnejo močneje na plin.

Tokrat vse kaže, da je jutrišnji dan še zlasti nevaren, saj grozi visoka vročina, množična povratka, s kratkih počitnic se ne bo, zaradi česar je opreznost še toliko bolj na mestu.

Na sliki: prazne tržaške ulice.

VSAK DAN NOVI UDARCI NA KOLABORACIONISTIČNI REŽIM V JUŽNEM VIETNAMU

Partizanske enote vdrle v tri baze pri Sajgonu in uničile ogromne količine orožja in municije

Ameriška revija «Time» o novem mirovnem načrtu za Vietnam - Mednarodna komisija ugotovila, da ZDA namerno bombardirajo jezove in obljudena področja Severnega Vietnama

SAJGON, 14. — Južnovietnamski partizani so v zadnjih štiriindvajsetih urah vdrli v tri važne vladne postojanke v neposredni bližini Sajгона ter razstrelili tamkajšnja skladišča orožja in municije. Materialna škoda je ogromna, še večji pa je politični pomen akcij, ki jasno dokazujejo, da kolaboracionistična vojska ne more ustaviti padov osvobodilnih sil niti na samem področju južnovietnamskega prestolnice, ki je doslej veljal za najbolj varnega za enote predsednika Van Thieuja.

Najbolj drzno akcijo so partizanski komandosi izvedli proti bazi v Long Binhu, 20 kilometrov od Sajгона. To je največja ameriška baza izven meja ZDA. V njej je še

okrog pet tisoč ameriških vojakov, za varnost pa skrbijo enote sajgonske vojske, ki bi morale v kratkem prevzeti bazo od Američanov. Sobotni FNO so se vthotapili v bazo, ne da bi jih kdo opazil. Tu so postavili bombe v skladišča in nato nemoteno odšli. Čez nekaj ur je prišlo do prve eksplozije, nato pa so se vrstile še druge, da je pokazal več ur zaporedoma. Ves armen področju južnovietnamskega prestolnice, ki je doslej veljal za najbolj varnega za enote predsednika Van Thieuja.

Samo pet ur pozneje so partizanski saboterji z isto tehniko uničili skladišče orožja v Than Tuyju, samo 10 km vzhodno od Sajгона. Na stotine ton min in napalm bomb je bilo uničenih. Končno so danes

v prvih jutranjih urah partizani razstrelili skladišče municije v vladni postojanki blizu Pleikuja. Tu di tu so postavili naboj, ne da bi jih kdo opazil. Eksplozije so se nato vrstile celo jutro. Sami vojski predstavniki kolaboracionističnega režima so morali priznati, da so bile zadnje tri akcije najbolj porazne za vladno vojsko odkar se je začela partizanska ofenziva.

O hudih bojih poročajo tudi s področja Hueja in Quang Trija, z delte reke Mekong in z drugih področij Južnega Vietnama. Med drugim je partizansko tovnostvo že tretji dan zaporedoma bombardiralo vladno oporišče v Lai Kheju, 50 km s verno od Sajгона, kjer je glavni štab III. vojaške regije.

Veliko zanimanja je medtem vzbudil članek ameriškega tednika «Time», ki poroča, da ameriška vlada proučuje nov načrt za rešitev vietnamske krize. Cilj tega načrta naj bi bil strogolaviti režim predsednika Van Thieuja, ne da bi si pri tem Washington »umazal roke«. Po pisanju revije sta o tem načrtu razpravljala Nixonov svetovalec Henry Kissinger in hanojski pogajalec Le Duc To na zadnjem srečanju v Parizu.

Kot vir informacije navaja «Time» nekega »visokega funkcionarja« washingtonske vlade. List piše, da je Hanoi doslej zavračala vse ameriške pobude, katerih namen je bilo ustaviti ožgen na južnovietnamskih bojiščih, ne da bi resili vprašanja vlade v Sajgonu. Američani pa doslej niso hoteli zapustiti svojega zavezniška Thieuja, kar je onemogočalo vsakršni razvoj vora. Sedaj pa naj bi bili ameriški pogajalci pripravljeni ustvariti tak položaj, v katerem bi olt Thieu pristiljen, da odstopi, čeprav bi ZDA tega izrecno ne zahtevale. Novi načrt v bistvu predlaga, naj bi v Južnem Vietnamu ustvarili dve vlad: eno za področje, ki je pod nadzorstvom kolaboracionistov, drugo pa za ozemlja, ki jih držijo osvobodilne sile. Vladi bi morali biti seveda prehodnega značaja, dokler se ne bi njeni predstavniki med seboj zmenili o politični bodočnosti Južnega Vietnama.

O obstoju mirovnega načrta, o katerem poroča «Time», ni bilo doslej niti uradnih potrdil, niti demantijev. Glasnik delegacije južnovietnamske začasne revolucionarne vlade v Parizu je samo dejal, da »predlogov je zelo veliko«, najboljši pa je tisti v sedmih točkah, ki ga je izdelala njegova vlada.

O položaju v Južnem Vietnamu obsežno piše danes tudi «New York Times», ki poroča, da je po južnovietnamskih poročilih na tisoče študentov, delavcev, kmetov in žensk, ki jih je režim osumil »sodelovanja s komunisti«. Jettike naj bi v

zaporih zverinsko mučili, kot je izvedel dopisnik dnevnika od svojce aretiranih. Sam dopisnik poroča, da ni mogel preveriti teh trditve, ker režim ne dovoljuje časnika vstopa v tako imenovane »centre za preizkušnje«, o katerih pa je znano, da so bili podobni pravnim koncentracijskim taboriščem.

Dopisnik navaja tudi izjavo nekoga policista, ki zgornjo pričo o ravnanju z jetniki, »če se nedolžni, jih muči, dokler ne postanejo krivi«. Končno časnik poroča o nekaterih primerih, ko so ljudi zaradi samo zadrževanja tega, ker so bili njihovi sorodniki osumljeni sodelovanja z osvobodilnimi silami. Tako so neko žensko dali v zapor na

Zaradi današnjega praznika velikega smarna jutri v Italiji ne bo izšel noben dnevnik. Prihodnja številka «Primorskega dnevnika» bo izšla v četrtek, 17. t.m.

podlagi dvomljivih informacij, da njen sin sodeluje s parizani. Čeprav ostali štirje sinovi te ženske so v vladni vojski Dnevnik potrjuje, da je v Južnem Vietnamu zapirajo vse, ki so za določeno obdobje živeli na osvobodljenem področju, ter dodaja, da te ljudi deluje v zapore v Con Son s helikopterji, ki jih daje na razpolago ameriška obveščevalna služba CIA.

Člani mednarodne preiskovalne komisije o ameriških zločinih v Indokini so medtem zaključili obisk v Severnem Vietnamu ter ob povratku v domovino povedali, da so se na lastne oči prepričali, da ameriška letala namerno in premišljeno bombardirajo severnovietnamske jezove in nasipe ter obljudena področja. Bivši pravosodni minister v ameriški vladi Ramsey Clark, ki je bil član komisije, je izjavil, da so mu hanojski voditelji zagotovili, da bodo osvobodili vse vojne ujetnike, ko bodo Američani prekinili bombardiranja končali vojno ter se vrnili domov.

nam, sorodniki in rojaki smatramo za svojo dolžnost, da neomajno nadaljujemo delo, za katerega obrambo so dali življenje.

Dogodki so potrdili, da koncept splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite organsko izhajajo iz naše celotne družbe in to hkrati pomeni logično nadaljevanje pridobitve splošne ljudske vstaje in socialistične revolucije. To je izraz trdnega prepričanja na temelju stoletnih izkušenj naših ljudi v boju za narodni obstoj, da je edino z združenimi močmi vseh, ki žive v tej deželi, mogoče zagotoviti nemoteno svobodno življenje in delo. To je hkrati dokaz pripravljenosti naših ljudi, da bodo branili in s krivjo ubranili pridobitve socialistične revolucije: pravico, da sami upravljajo z vsemi družbenimi dobrinami in da sami odločajo o pogojih in sadovih svojega dela.

CANBERRA, 14. — Glasnik avstralskega tajništva za zunanje zadeve je večer izjavil, da jugoslovanska vlada ni predložila formalne protestne note v zvezi s podporo avstralskim terorističnim fašistom. Glasnik se je tudi skliceval na do sedaj znane rezultate preiskave in trdil, da niso utemeljene jugoslovanske obtožbe, da so se teroristi vežbali v Avstraliji.

Deklaracija iz Georgetowna

Sklepi konference zunanjih ministrov nevrščenih držav

GEORGETOWN, 14. — Zunanji ministri nevrščenih dežel so sklenili svojim vladam predlagati, naj bo četrta konferenca šefov držav in vlad teh dežel prihodnje leto. To je eden najpomembnejših sklepov »deklaracije iz Georgetowna«, ki so jo sprejeli na zaključni seji ministrske konference.

»Deklaracija iz Georgetowna« ne omenja kraja in dneva sestanka nevrščenih, vendar se je v krogih delegacij izvedelo, da so se v duhu sodelovanja in prizadevanja za soglasne sklepe dogovorili, naj bo sestanek šefov držav in vlad v Iziru.

V prizadevanjih, da bi načela nevrščenosti spremenili v skupno akcijo in da bi ta načela ostala osnova mednarodnega sistema, so zunanji ministri prav tako sklenili sedanjemu pripravljalnemu odboru podaljšati mandat. To so storili z namenom, da bi odbor pomagal zambijski vladi kot usklajevalki nevrščenih dežel pri bodoči aktivnosti, predvsem pa pri pripravi na četrto konferenco držav in vlad v Iziru.

»Deklaracija iz Georgetowna« poudarja, da se udeleženci ministrske sestanke strinjajo z nujnostjo posvetovanja na raznih ravneh o vseh vprašanjih, ki se tičejo nevrščenosti, vključno z dvostranskimi regionalnimi in medregionalnimi posvetovanji članice tega gibanja. Nevrščeni bodo pripravljeni na solidarni akciji vselej, kadar bosta ogroženi neodvisnost in ozemeljska nedotakljivost katere izmed nevrščenih dežel.

Sklepi poudarjajo, da se bodo nevrščene dežele zavemale proti agresiji in okupaciji tujih ozemelj ter nastopale proti vsem ostankom kolonializma in rasne diskriminacije. Nevrščeni bodo razen tega proučili polji in sredstva za zagotavljanje pomoči osvobodilnim gibanjem, in sicer s financiranjem oborožitve in z vojaškimi usposabljanjem.

Krepitve učinkovitosti in univerzalnosti OZN je prav tako ena izmed nalog nevrščenih v prihodnjem obdobju, je rečeno v »deklaraciji iz Georgetowna«, temelji in zelo obsežni politični listini tega prvega ministrskega sestanka na tleh Latinske Amerike in karibskega področja. Rečeno je, da si bodo prizadevali za definicijo agresije v skladu z ustanovno listino OZN in z načeli nevrščenosti. Cilj tega ministrskega sestanka, na katerem je sodelovalo po uradnem sporočilu 58 članic, 12 opazovalk in 7 osvobodilnih gibanj, katerih predstavniki so bili gostje, je pomenil skupno prizadevanje za konkretno ciljev nevrščenosti v skladu s sklepom šefov držav in vlad septembra 1970 v Lusaki.

V minulem obdobju je nevrščnost izprizila ne le svoje vpljavo in upravičenost, marveč je tudi prispevala k reševanju problemov in uresničevanju teženj nevrščenih dežel. Ministrski zdaj ugotavljajo, da je delitev sveta na dveje zavzela obseg multipliranja centrov moči in da je prišlo med velikimi silami do pogajanj in dvostranskih sporazumov. Nevrščeni so sicer pozdravljajo, sodijo pa, da ima to popuščanje omejen zemljepisni obseg, zato zahtevajo v georgetonški deklaraciji širše univerzalne okvire popuščanja in sporazumevanja ob aktivnem sodelovanju nevrščenih in drugih dežel.

Ministrski pravijo, da popuščanja v odnosih med vesilami ne spremlja ustrezen proces na področju sporov in kriz, vendar ugotavljajo, da so se po sestanku v Lusaki okrepila osvobodilna gibanja za nedvisnost in mir na ozemljih pod kolonialno upravo. Ministrski prav tako poudarjajo splošno krepitve protimperialističnih in protikolonialističnih sil po svetu.

Ministrski so poudarili, da mora popuščanje spremljati razvoj mednarodnega sodelovanja, med drugim tudi na gospodarskem področju, in krepitve sistema OZN ter so pozitivno openili prizadevanje za popuščanje na pacifičnosti in sodelovanje med evropskimi deželami. V tej zvezi so posebej pozdravili pobudo za sklicanje evropske konference o varnosti in sodelovanju. Ministrski ugotavljajo povezanost položaja v Evropi s tistim v Sredozemlju in na Bliznjem vzhodu.

Ministrska konferenca je odločno nastopila proti graditvi novih vojaških oporišč na tujih ozemljih in zahtevala demontiranje sedanjih oporišč v raznih delih sveta, zlasti v Aziji, Afriki in Latinski Ameriki. V tej zvezi konferenca podpira prizadevanja za ustanavljanje področij miru in sodelovanja v raznih delih sveta, vse v skladu z ustanovno listino OZN.

Ministrski ugotavljajo, da je Sredozemlje postalo področje naraščajočega vojaškega tekmovanja, zato pozdravljajo pobudo za sklicanje konference sredozemskih članic tega gibanja.

banja. Dodajajo, da so pripravljene podpirati mir in sodelovanje med narodi tega področja. Na podoben način podpirajo ministri tudi prizadevanja za ustanovitev področij miru in sodelovanja v Indijskem oceanu in v jugovzhodni Aziji.

Ker je bila konferenca na robu karibskega področja, je izrazila solidarnost z narodi, ki se tu borijo za neodvisnost. V tej zvezi je posebej omenila resolucijo OZN o Portoriku. Ministrski sodijo, da so osvobodilni procesi v deželah pod kolonialno upravo prišli v odločilno fazo. Obsodili so kolonialne režime in poudarili, da se nekateri izmed njih ohranjajo zato, ker jih podpirajo zahodne vesile.

V deklaraciji iz Georgetowna so ministri še posebno nastopili proti sedanjemu stanju na afriškem jugu in ugotovili, da nekateri rasistični in kolonialni režimi zadnje čase izvajajo subverzijo in provokacije proti neodvisnim afriškim državam, kot so Gvineja, Tanzanija, Zambija, LR Kongo in Senegal. Ministrski so v deklaraciji pozvali »neodvisne in napredne dežele, naj še bolj pomagajo vsem osvobodilnim gibanjem«.

Ministrski so izrazili solidarnost s bojem narodov Vietnama, Kambodže in Laos te ugotovili, da je načrt sedmih točk ustrezna osnova za rešna pogajanja o miru v tej deželi. Podirli so tudi Sihanuhov načrt, objavljen marca 1970. Izrazili so prepričanje, da si bodo narodi teh dežel priborili neodvisnost, svobodo in mir, ter zahtevali umik vseh tujih enot z ozemlja teh treh dežel. Posebej so izrazili zaskrbljenost zaradi ameriške eskalacije v Vietnamu z bombardiranjem jezo in drugih objektov.

V tistem delu deklaracije, ki se nanaša na Latinsko Ameriko, ministrska konferenca izraža vso podporo čilski vladi narodne enotnosti in graditvi nove družbe. Podporo izraža tudi ukrenov vojaškega režima v Paraju v prizadevanju za ohranitev suverenosti in zagotovitve družbenih in napredka, na podoben način pa tudi sedanjí vladi Panama.

Glede ekonomskih problemov so ministri podprli tiste vlade, ki so suvereno nacionalizirale tuje monopolne, in obsodili pritisk kartermu po izpostavljenosti nekatere teh dežel v razvoju. Ministrski nevrščeni poudarjajo pravico vseh dežel do naravnih virov in podpirajo prizadevanje za oblikovanje novih odnosov v svetovni ekonomiji. Zahtevalo tudi graditve ustreznega in pravičnega monetarnega sistema.

Končno je ministrska konferenca potrdila, da nevrščeni podpirajo napore za splošno in popolno razorožitev pod posledno mednarodno kontrolo. Zahtevajo uničenje vseh zalog atomskega orožja in prepoved proizvodnje novih sredstev za množično uničevanje.

Razen »deklaracije iz Georgetowna« so ministri sprejeli še devet resolucij o posameznih vprašanjih, o kolonizaciji o Zimbabvi, o Bliznjem vzhodu, o izrael-skim ubitvah Sircev in Libanoncev, o tako imenovani španski Sahari, Portoriku in Indokini, o koordinaciji med nevrščeni in nazadnje izjavo o mednarodni varnosti in razorožitvi.

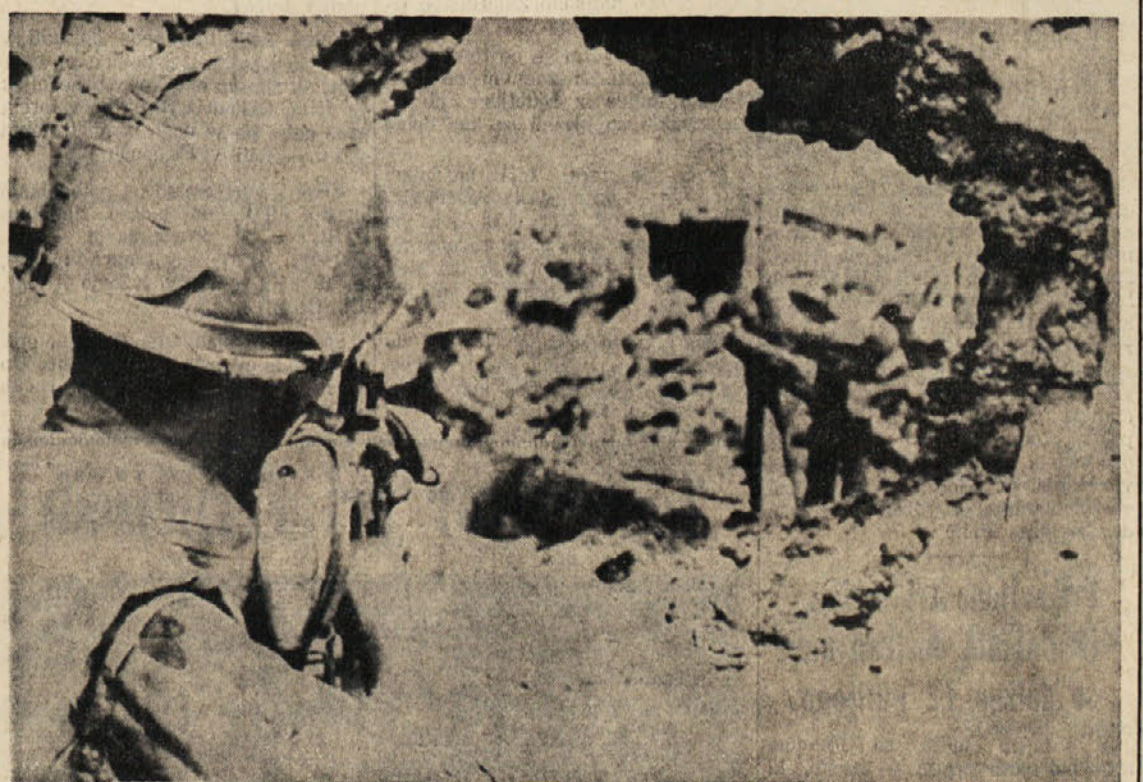
DANES

Parlament, vlada in politične stranke so odšli na počitnice, ki se bodo končale šele čez dalj časa. Gre za daljšo politično zatijo, ki pa se bo jeseni prekinila, ko bodo na dnevnem redu nekatera pomembna politična in gospodarska vprašanja ter se zlasti obnovitev številnih delovnih pogodb.

Predsednik jugoslovanske vlade Bijedić je ostro opozoril vlado Avstralije in Avstrije na njih odgovornosti, ko so omogočili vezbanje ustaško - fašističnih zločincev. Dejal je, da gre pri tem za odraz dejavnosti krogov, ki so proti samostojnosti Jugoslavije in da je značilna visoka domovinska zavest ljudi, ki so ustaško tolpo razbili.

V časovnem razdobju 24 ur so južnovietnamski partizani vdrli v tri velike vladne postojanke v bližini Sajгона ter razstrelili tamkajšnja skladišča orožja in municije. Na tisoče ton vojaškega materiala je bilo uničenih. Partizanska akcija je pokazala, da režim ne nadzoruje več niti neposredne okolice glavnega mesta.

Delegacija kitajske pomorske ustanove si je večer ogledala naše pristanišče. Kitajska delegacija se je predvsem pozanimala za pogoje v primeru uvedbe nove pomorske proge Kitajska - Trst, ki bi seveda prišla v poštev le ob odprfu Sueskega prekopa. Danes zvečer bo na Opčinah pabel zastor na letošnji Kmečki tabor, ki je vsak večer privablja v hlad pod košata drevesa veliko meščanov in okoličnanov.

Sajgonski vojak v zasedi med ruševinami Quang Trija.

GOVOR PREDSEDNIKA ZIS O TERORISTIČNI DEJAVNOSTI PROTI SFRJ

Bijedić o odgovornosti Avstrije in Avstralije za delovanje ekstremne politične emigracije

renosti in ozemeljski nedotakljivosti Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Naša vlada je nenehno opozarjala vlade teh dežel na pravi značaj in cilje te fašistično - teroristične dejavnosti ter zahtevala ukrepe proti njej. »Zal moram ugotoviti — je nadaljeval Bijedić — da naši dosedanjí koraki niso naleteli na potrebno razumevanje.

Zaradi strpnosti vlad dežel, v katerih delujejo, so teroristi stopnjevali svojo aktivnost in pozivanja k nasilju, onemogočanja normalnega dela in napadov na naša diplomatsko - konzularna predstavništva, po do ubojev naših diplomatskih predstavnikov in uslužbencev, nastavljanja bomb na javnih mestih in v letalu JAT ter zdaj do vpora teroristične skupine v našo državo. »Upajmo«, je dejal Bijedić, »da

je ta primer dovolj drastičen, da bo spodbudil pristojne avstralske, avstrijske in druge organe k ukrepom, ki bodo onemogočili subverzivno in teroristično dejavnost ostanov fašističnih tolp proti SFRJ«.

»Zaradi vsega tega naša vlada zdaj zahteva pri vladah Avstralije, Avstrije in nekaterih drugih dežel pravo ocenitev teroristične dejavnosti, vsestransko preiskavo in učinkovit postopek ter kazni za ljudi, ki so neposredno ali posredno odgovorni za dosedanja nasilna dejanja ter za priprave in organizacijo teroristične dejavnosti proti Jugoslaviji.

Prihod diverzantske skupine v našo državo in celotna dejavnost ekstremistične sovražne emigracije najresneje opozarjata na dejstvo, da niso izpostavljeni novi obliki pristranske reakcionarni protirevolucijski

sil. Te sile uživajo podporo in pomoč tistih v inozemstvu, ki jim ne gre v račun neodvisna in nevrščena politika Jugoslavije. Dejavnost teh sil je naperjena proti ozemeljski nedotakljivosti in neodvisnosti Jugoslavije ter proti njenemu notranjemu samoupravnemu političnemu sistemu. Sestavni del te in takšne umazane dejavnosti je bilo tudi vthotapljenje uničene fašistično - teroristične skupine.

Zelo prepričljivo in celo naivno zvenijo izjave predstavnikov uradnih organov, ki obsojajo takšno ozemazano dejavnost, hkrati pa se izmikajo odgovornosti. Neverjetno je, da se na ozemlju slobodne, moderne organizirane države lahko dogajajo takšne stvari, ne da bi jih preprečili. Nevzdržno je, sklicevati se na demokracijo in državljanske pravice, ki jih je režim osumil »sodelovanja s komunisti«. Jettike naj bi v

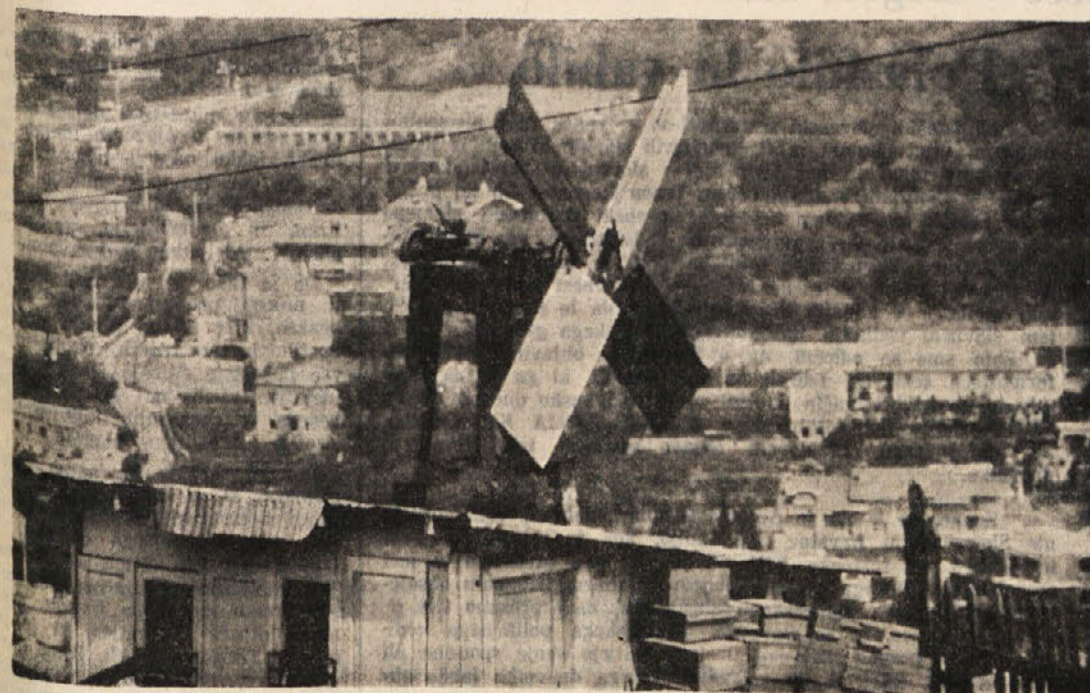
ističnih kriminalcev z jugoslovanskimi državljani in z jugoslovanskimi diplomatsko - konzularnimi predstavništvi v inozemstvu.

Pri uničenju fašistično - teroristične tolpe je razen enot teritorialne obrambe in varnostnih organov najaktivneje sodelovalo tudi jugoslovansko prebivalstvo vseh krajev. Velik vtis je napravila patriotska zavest prebivalstva vseh narodnosti in starosti, ki je tudi tokrat potrdilo zvestobo pridobitvam narodnoosvobodilne vojne in socialistične revolucije. Oboroženo ljudstvo, ki se organizirano sodelovalo pri uničenju skupine diverzantov, je v praksi uveljavilo koncept splošne ljudske obrambe ter njeno nenadomestljivo moralno - politično in obrambno moč. Globoko nas je ganila tragična smrt naših državljanov, ki so padli v boju proti zločinskim teroristom. V sočutju z njihovimi druž-

ČEMU VETRICA, KI SE VRTI NA KATINARSKEM GRČU

Iznajdljiv človek, dinamo in diferencial: recept za električni generator na veter

Starinar Valentin Ugusič si je zgradil generator, da bi vsaj delno izkoristil moč burje, ki ga je drugače samo nadlegovala

Vetrnica iznajdljivega Valentina.

VOZNI RED LETAL

Obljavljamo vozni red odhodov in prihodov letal na letališče v Ronkah veljaven od 1. junija do 23. septembra.

Odhodi		Prihodi	
Ronke - Milan.	DC - 9S: odhod ob 7.00, prihod ob 7.45 (vsak dan)	DC - 9S: odhod ob 10.25, prihod ob 11.10 (vsak dan)	
Ronke - Turin.	F - 27: odhod ob 16.55, prihod ob 17.20 (vsak dan)	DC - 9S: odhod ob 17.20, prihod ob 18.05 (vsak dan)	
Ronke - Benetke.	F - 27: odhod ob 18.25, prihod ob 19.15 (ob sredah in petkih)	CAR: odhod ob 18.25, prihod ob 19.15 (ob sredah in petkih)	
Ronke - Genova.	DC - 9S: odhod ob 7.00, prihod ob 9.05 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 12.30, prihod ob 12.55 (vsak dan)	
Ronke - Firenze.	F - 27: odhod ob 16.55, prihod ob 17.20 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 20.10, prihod ob 20.35 (vsak dan)	
Ronke - Neapelj.	F - 27: odhod ob 20.10, prihod ob 22.05 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 12.30, prihod ob 14.10 (vsak dan)	
Ronke - Palermo.	F - 27: odhod ob 9.20, prihod ob 10.05 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 9.20, prihod ob 12.05 (vsak dan)	
Ronke - Ancona.	F - 27: odhod ob 9.20, prihod ob 13.45 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 16.55, prihod ob 18.35 (vsak dan)	
Ronke - Foggia.	F - 27: odhod ob 16.55, prihod ob 19.50 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 16.55, prihod ob 20.40 (vsak dan)	
Ronke - Bari.	DC - 9S: odhod ob 7.15, prihod ob 8.15 (vsak dan)	DC - 9S: odhod ob 14.00, prihod ob 15.00 (vsak dan)	
Ronke - Rim.	DC - 9S: odhod ob 14.00, prihod ob 15.00 (vsak dan)	DC - 9S: odhod ob 14.00, prihod ob 20.40 (vsak dan)	
Ronke - Zagreb.	Convair: odhod ob 20.00 (po italijanskem času)	Convair: odhod ob 19.55 (po jugoslovanskem času)	
Ronke - Beograd.	CAR: odhod ob 14.35 (po italijanskem času), prihod ob 14.55 (po jugoslovanskem času)	CAR: odhod ob 15.30 (po jugoslovanskem času), prihod ob 17.55 (po italijanskem času)	
Prihodi		Odhodi	
Beograd - Ronke.	CAR: odhod ob 15.30 (po jugoslovanskem času), prihod ob 17.55 (po italijanskem času)	Beograd - Ronke.	CAR: odhod ob 15.30 (po jugoslovanskem času), prihod ob 17.55 (po italijanskem času)
Zagreb - Ronke.	Convair: odhod ob 6.45 (po jugoslovanskem času), prihod ob 8.45 (po italijanskem času)	Zagreb - Ronke.	Convair: odhod ob 6.45 (po jugoslovanskem času), prihod ob 8.45 (po italijanskem času)
Rim - Ronke.	DC - 9S: odhod ob 9.00, prihod ob 9.55 (vsak dan)	DC - 9S: odhod ob 15.40, prihod ob 16.40 (vsak dan)	
Bari - Ronke.	DC - 9S: odhod ob 21.25, prihod ob 22.25 (vsak dan)	DC - 9S: odhod ob 21.25, prihod ob 22.25 (vsak dan)	
Foggia - Ronke.	F - 27: odhod ob 8.55, prihod ob 11.50 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 8.55, prihod ob 11.50 (vsak dan)	
Ancona - Ronke.	F - 27: odhod ob 10.10, prihod ob 11.50 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 10.10, prihod ob 11.50 (vsak dan)	
Palermo - Ronke.	F - 27: odhod ob 15.10, prihod ob 19.35 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 15.10, prihod ob 19.35 (vsak dan)	
Neapelj - Ronke.	F - 27: odhod ob 16.45, prihod ob 19.35 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 16.45, prihod ob 19.35 (vsak dan)	
Bologna - Ronke.	F - 27: odhod ob 18.50, prihod ob 19.35 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 18.50, prihod ob 19.35 (vsak dan)	
Firenze - Ronke.	F - 27: odhod ob 14.35, prihod ob 16.15 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 14.35, prihod ob 16.15 (vsak dan)	
Genova - Ronke.	F - 27: odhod ob 7.05, prihod ob 8.50 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 7.05, prihod ob 8.50 (vsak dan)	
Benetke - Ronke.	F - 27: odhod ob 8.25, prihod ob 8.50 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 8.25, prihod ob 8.50 (vsak dan)	
Turin - Ronke.	F - 27: odhod ob 11.25, prihod ob 11.50 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 11.25, prihod ob 11.50 (vsak dan)	
Milan - Ronke.	F - 27: odhod ob 15.50, prihod ob 16.15 (vsak dan)	F - 27: odhod ob 15.50, prihod ob 16.15 (vsak dan)	
	DC - 9S: odhod ob 9.45, prihod ob 13.30 (vsak dan)	DC - 9S: odhod ob 9.45, prihod ob 13.30 (vsak dan)	
	DC - 9S: odhod ob 12.45, prihod ob 13.30 (vsak dan)	DC - 9S: odhod ob 12.45, prihod ob 13.30 (vsak dan)	
	CAR: odhod ob 13.15, prihod ob 14.05 (ob sredah in petkih)	CAR: odhod ob 13.15, prihod ob 14.05 (ob sredah in petkih)	
	DC - 9S: odhod ob 18.25, prihod ob 19.10 (vsak dan)	DC - 9S: odhod ob 18.25, prihod ob 19.10 (vsak dan)	
	DC - 9S: odhod ob 20.30, prihod ob 21.15 (vsak dan)	DC - 9S: odhod ob 20.30, prihod ob 21.15 (vsak dan)	

Prihodi in odhodi ladij

Trst - Gratež (Ambriabell)		Prihodi	
Ob delavnikih - od:	10.30	pr:	12.00
Ob praznikih - od:	17.30	pr:	19.00
Gratež - Trst		Prihodi	
Ob delavnikih - od:	8.30	pr:	10.00
Ob praznikih - od:	14.30	pr:	16.00
Ob praznikih - od:	18.45	pr:	20.15
Ob ponedeljkih in dan po praznikih odpelje ladja iz Trsta proti Gra-		Prihodi	
dežu ob 6. uri.			
Trst - Griljan - Sesljan (Dionea - ob delavnikih in praznikih)		Prihodi	
Trst - Griljan	8.20 in 17.10		
Griljan - Trst	8.40 in 17.30		
Sesljan - Trst	9.10 in 18.00		
Sesljan - Griljan - Trst		Prihodi	
Sesljan - Trst	12.00 in 19.00		
Griljan - Trst	12.25 in 19.25		
Trst - Sesljan	12.50 in 19.50		
Trst - Koper - Izola - Piran - Umag - Novigrad - Poreč		Prihodi	
Trst - Koper	8.00	8.00	8.00
Koper - Trst	8.35	8.35	8.35
Izola - Trst	9.20	9.20	9.20
Trst - Izola	9.50	9.50	9.50
Novigrad - Trst	10.35	10.35	10.35
Poreč - Trst		11.25	
Piran - Trst		11.20	
Trst - Piran		12.10	
Piran - Trst		13.35	
Novigrad - Trst		12.15	
Poreč - Trst		13.35	
Na pragi Trst - Koper ladja odpelje vsak dan ob 13.35 v Miljah, ob 14.15 pa pripluje v Koper.			
Pulj - Rovinj - Poreč - Novigrad - Umag - Piran - Izola		Prihodi	
Pulj - Rovinj	16.30	16.30	16.30
Rovinj - Pulj	17.15	17.15	17.15
Piran - Pulj	17.45	17.45	17.45
Pulj - Piran	18.30	18.30	18.30
Piran - Pulj	19.05	19.05	19.05
Na pragi Koper - Trst ladja vsak dan odpelje ob 16.25 v Miljah, ob 16.45 pa pripluje v Trst.			
Ure odhodov in prihodov so izražene v poletni uri.			

GORIŠKI DNEVNIK

TURISTIČNA SEZONA JE NA VIŠU

Poletne praznike preživljamo v znamenju vročine (35 stopinj) in pomanjkanja vode

Gorica je skoraj prazna - Malo prometnih nesreč - Huda «žej» tudi pri vodovodu

«Naš grafikon postaja kot hrib, črta se neprestano vzpenja, nam je povedal občinski uslužbenec, ki nadzoruje toplomer v parku za županovstvo. «Od prejšnjega ponedeljka, ko smo zabeležili 27 stopinj, vročina neprestano narašča, s tem pa se dviga tudi črta na grafikonu. V nedeljo, na primer, ko smo imeli letošnji najtoplejši dan, smo zabeležili 33,1 stopinje, včeraj, v ponedeljek, pa je bilo približno enako tople. Uslužbenec nam je še povedal, da je nameščen toplomer pod drevesi, kjer utegne biti za las hladnejše kot med hišami, ki jih je sonce razbelilo. Zato ni v ničemer pretirana trditve, da smo imeli te dni okoli 35 stopinj.

Če zaradi drugega ne, so že zaradi vročine mnogi zapustili svoja bivališča ter se odpravili iskat hlad. Mesto je bilo v nedeljo, kot da bi izumrlo; le prav malo jih je ostalo doma. Včeraj je bil delovni dan, banke so bile odprte, prav tako tudi nekatere trgovine, katerih lastniki niso izkoristili premoštevne dneva, da bi si podaljšali poletne počitnice.

Ogromno ljudi preživlja pasje dneve ob morju in v hribih. Tem se godi nekoliko boljše, čeprav tudi njim vročina ne prizanaša. Po cestah je velik promet domačinov in tujcev, na mednarodnem prehodu Rdeča hiša pa je moč opaziti registrske tablice avtomobilov vseh evropskih in tudi izvenevropskih držav. Nekateri turisti odhajajo na počitnice, drugi se vračajo domov. Kljub gostoti prometa in vročini, ki zmanjšuje sposobnost voznikov, pa se enkrat ni bilo hujših nesreč. K srečnemu poteku poletnih počitnic prispevajo vozniki, ki so previdni, in agenti raznih služb, ki so okrepili svojo prisotnost na cestah, da bi vzdrževali red ter pomagali ljudem v sili. Poziv je večji prebivalci, da se držijo upoštevati dneve, ko se bodo vračali turisti,

ki so se odpravili na počitnice samo za volikomarne praznike. Sedanja vročina spravlja v hude skrbi mestni vodovod, ki komaj utegne sprosti načrtani dovolj vode za dnevno potrebo. Če kaj kmalu ne bo dežja, utegne postati položaj zelo zaskrbljujoč. Dež, torej, bi rešil skrbi tudi uslužbenec pri vodovodu.

Motodirke v Novi Gorici letos ne bo

Letošnje mednarodne motodirke «Nagrada Gorica 72» ne bo. Za manifestacijo je bilo sicer že vse pripravljeno in organizatorji so dobili že prijave 219 tekmovalcev iz raznih držav, vendar so morali kasneje zaradi nekaterih težav dirko odpraviti.

Prva težkoba je v tem, da ni bil še do sedaj realiziran urbanistični plan, ki bi bil morati biti urejen še pred to manifestacijo. Druga zapreka je bila v tem, da je za isti dan proziran v Ajdovščini letalski miting pod pokrovstvom predsednika Tita. Organizatorji obeh manifestacij so neho izbrali isti datum. To bi brez dvoma prizadelo motodirke v finančnem smislu, saj organizatorji slabi AMD, krijejo polovico stroškov z samimi vstopnicami. V službi obeh manifestacij na bi število gledalcev bilo gotovo manjše in zato bi kritje stroškov ostalo težje.

Novogoričani vsekakor ne mislijo dokončno opustiti namere, da bi motodirke pripravili za prihodnje leto. Nasprotno, motodirka za «Nagrada Gorica 73» bi morala biti vse večja manifestacija. Prireditelji namreč razmišljajo, da bi po tignili prosto tudi skozi Solkan, čimer bi se zvišala tudi povprečna hitrost vozačev.

Nocoj v Podturnu večer slovenske folklore

Nocoj v Podturnu, v okviru praznovanja, ki jih prireja goriška Pro Loco, večer slovenske folklorne sodelovanja ansambla Lojzeta Sloka iz Ljubljane.

Organizatorji bodo za to priložnost poskrbeli tudi za tipično astronomsko specialiteto.

DANES SE ZAKLJUČI ŠPORTNI PRAZNIK «MLADOSTI»

Večerni hlad ob jezeru privabil veliko ljudi

Popoldne bo tekmovalje v odbojki med ekipami Sova denj, Hrasta in Mladosti, večer pa tekmovalje v valčku

Tokrat lahko rečemo, da so dobri športniki imeli veliko sreče in da so končno uspeli organizirati poletno praznovanje, ki ga ni motilo slabo vreme.

Predstavniki športnega združenja «Mladost» so namreč priredili praznik ob jezeru v velikem strahu, kajti smola jih je prejšnja leta vedno zasledovala, tako da so včasih ljudje rekli, naj športniki priredijo svoje praznovanje, ko je velika suša in s tem priključijo dež.

V petek, soboto in nedeljo se je ob Doberskem jezeru, v večernem hladu, ki je nam vsem v tej vročini tako potreben, zbralo veliko ljudi, ki so se zabavali in razvedrili ob zvočnih domačih in modernih ansamblih.

Praznovanje «Mladosti» se bo na programu odbojarski derby med ekipami Sova denj, Hrasta in Mladosti, večer bo pa plesna zabava. Domači čez bi in melodij ne bo manjkalo, saj bo igral ansambel «Kraški odmevi». Ob zaključku bo tudi tekmovalje v valčku.

NAROČITE SE NA Primorski dnevnik!

Izleti

SPD Gorica priredi v petek, 18. in v soboto, 19. avgusta dvodnevni izlet z lastnimi sredstvi in vzpon iz Frenet (Zadnja) na Prehodovec in Triglavska sedma jezera. Zbirališče bo v petek, 18. avgusta, ob 5. uri v jutraj na italijanski strani pri mejnem prehodu «Rdeča hiša». Vsa ostala pojasnila na sedežu društva, v Ul. Malte 2, tel. 24-95.

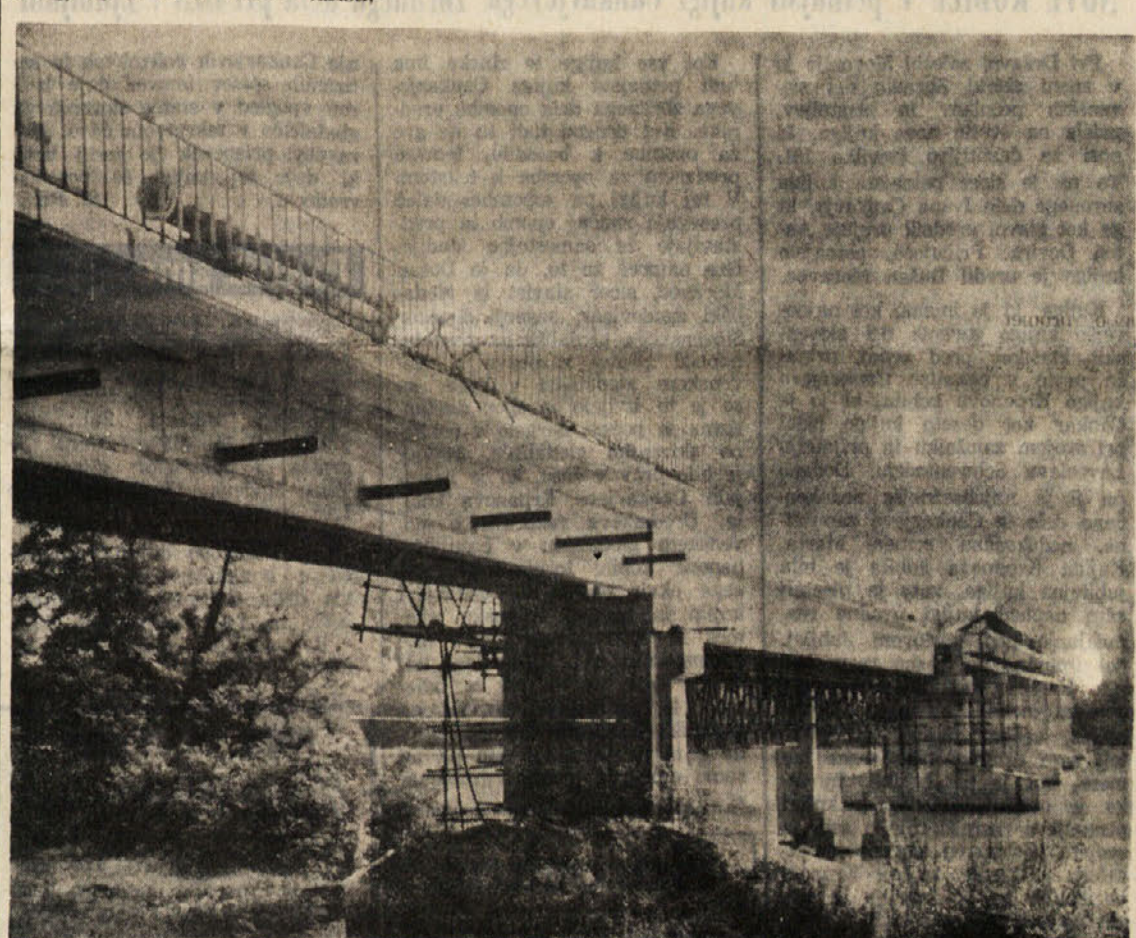
DRUŽINSKI IZLET z avtobusom v gornje Posočje in na Gorenjsko prirediteljsko društvo iz Gorice, v nedeljo, 27. avgusta (igrali si bodo dolno Trento, nato pono sli čez Vršac do Kranjske gore, izoz Martuljk. Dvoje do Kranjske Vrs in podrobnosti pojasnila na sedežu SPD v Ul. Malte 2/L. Pohitite z vpisom dokler je še kak prostora v avtobusu.

P. d. Brški gric iz Steverjan priredi v nedeljo 20. avgusta, enodnevni avtobusni izlet na Dolensko, z obiskom Zuzemberga, Bave 20, združenja Dolenjske Toplice, Doline Krke, Novega mesta in Otočca. Avtobus bo odpeljal ob 5. uri jutraj z Bukovja, ustavljal se bo na Dvoru in Oslavju. Za vpis in pojasnila se lahko priza-deti obrnejo do članov društva.

PO VEČLETNEM ČAKANJU IN NEZADOVOLJSTVU OBČANOV

Podgorski most je v glavnem obnovljen: uradno odprtje bo morda že septembra

Odstranili so nosilec na podgorski strani, kjer je tok Soče najmočnejši. Pod mostom bo speljana glavna cev, ki bo z vodo oskrbovala Gorico

Most čez Sočo s podgorske strani, v času gradnje ogromnega prečnega nosilca, ki — upamo — bo trajno odpravil zle posledice, ki jih prinaša narasla reka.

VESTI Z ONSTRAN MEJE

Idrijsko kulturno poletje

Odprta spominska razstava Marjana Dovjaka - Mednarodna likovna kolonija - Revija kratkih filmov

V Idriji ubirajo samostojno pot v kulturnem snovanju. Svojo materialno osnovo ima v skrbno urejenem muzeju, revijah Idrijski razgled in Kapije ter nedavno adaptiranih prostorih starega rudniškega magazina. Lanski začetek delovanja amaterske igralske skupine pa opozarja, da bo potrebno na osnovi čimprej razširiti se z adaptacijo doprane za gledališke prireditve. No, že zdaj velja mesto za zelo aktivno na kulturnem področju, ki združuje različne smerne ustvarjalce ter organizatorje kulturnega življenja. Tudi bežni obiskovalci v teh poletnih dneh najde maršak zanimivega.

Najprej velja opozoriti na spominsko sobo pisatelja in častnega občana Idrije Franceta Bevka, ki so jo po njegovi smrti uredili v prostorih muzeja. Skrben izbor del in predmetov iz Bevkeve zapuščine predstavlja sicer skromno oddelček, ki združuje različne smerne ustvarjalce ter organizatorje kulturnega življenja. Tudi bežni obiskovalci v teh poletnih dneh najde maršak zanimivega.

Kljub živahnemu prometu, ki se je v nedeljo odvijal na naših cestah, krajevna kronika ne beleži večjih prometnih nesreč. Slep tega prvega dne velikomirnih praznikov bi bil podlež lahko ta, da so tržaški avtomobilisti vozili previdno in mirno. V prometni nesreči, ki se je pripetila v nedeljo na Kontovski rebi, se je ranil 17-letni zdravko Pertič iz Matulj pri Reki. Fant, ki je na počitnicah pri sorodnikih v Trstu se je v nedeljo jutraj peljal s svojim motornim kolesom s Kontovela proti Miramarskemu drevo-redu, na kopanje. Nenadoma je izgubil nadzorstvo nad lahkim vozilom in se z njim vred vrvil na tla. Na nevrokirurški oddelku bolnišnice se bo zaradi pretresa možganov, rane na čelu, verjetnega zloma nosnih kosti in odrgnin po desni roki moral zdraviti približno mesec dni.

Do sreče avgusta bo delovala v mestu in okolici tudi peta slikarska kolonija, ki je privabila 12 slikarjev iz Avstrije, Italije in severa Slovenije. Motivni svet v delavencih kolonije je vezan na samo mesto in okolico. Organizatorji kolonije so oskrbeli za udeležence celotno oskrbo; le ti pa bodo morali prepustiti mestu vsak po tri dela. Razstavili pa jih bodo ob delovnem srečanju slikarjev treh sosednjih dežel konec septembra. Na koloniji sodelujejo: Erich Unterberger iz Grada, Luciana de Gironcoli iz Vidma, Benes Nevla prav tako iz Vidma, Enzo Tomaso Oliva iz Turina, medtem ko so udeleženci slovenske narodnosti August Černigoj iz Trsta, Miha Maleš iz Ljubljane, Polde Oblak, Stefan Potocnik, Marija Tavcar in Marija Jontes, prav tako iz Ljubljane in drugih krajev Slovenije. Slednjit velja posebej omeniti Vinka Sajna iz Ljubljane, istrskega mesta, s katerim se je Idrija pred časom pobratila.

Za idrijsko kulturno kroniko poletnih mesecev je slednjit značilna še revija kratkih filmov, ki jo organiziral klub Merkur. Skupaj so gledalci predstavili 14 kratkih filmov, ki jih posneli v šestih kinoklubih in predstavljajo zanimiv prerez amaterskega delovanja na tem področju.

Sicer pa je pozornost kulturnih in političnih delavcev idrijske občine usmerjena zadnji čas predvsem v Cerkev, kjer gredo h koncu dela pri novi soli spomeniku NOB. Kot je znano, pripravljajo tam kratki, z odprtjem nove sole tudi veliko vseprimorsko prazno 25-letnice kritične Slovenskega primorja k matici Jugoslaviji. Za kakih 40.000 obiskovalcev, kolikor jih pričakujejo 17. septembra na praznično pripravljeni izbrani kulturni umetniški spored. Med številnimi uglednimi gosti pričakujejo na praznični tur predstavniki republike tovariša Tita.

DEŽURNA LEKARNA V TRZICU

Danes ves dan in ponoči je dežurna lekarna S. Nicolò, Ul. I. Maggio, tel. 73-328.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je dežurna lekarna Baldini, Verdijev Korzo 57, tel. 2879.

DEŽURNI ZDRAVNIKI

Gorica, Sovodnje in Steverjan Dr. Ennio Sorrentino, Ul. Arcivesco vado 9, tel. 5409.

Neuradno je most čez Sočo med Podgorico in Strazicami odprt že nekaj mesecev. S pridom se ga poslužujejo kolesarji, motociklisti in pešci. Do njegovega uradnega odprtja pa ni več daleč dan. Na občinskem tehničnem uradu govori o septembru kot najboljšem možnem mesecu za odliko.

Ker je zgodba z mostom v Podgorici vsem predobro znana, ne bi imelo smisla obnovljati nesrečne poglavja, ki so povezana z njenim nastankom. Spomnili bi se samo dramatičnih trenutkov, katere smo doživljali pred leti ob narasli Soči, ki je spodbudila oporni stebel blizu desnega brega in tako za nekaj let zapetila usodo objekta, ki je bil rojen pod nesrečno zvezdo.

Beseda prv, ki smo jo uporabili včasih, danes ni več na mestu ter bi resnično delali objektu krivico — pa tudi vsem, ki so se trudili zanj — če bi ga še imenovali po starem. Kajti objekt, ki ima pet metrov široko čustice, pa naj le služi samo dvočlenskim vozilom in pešcem, je kaj več kot bry, o kateri vemo, da se ponavadi še guglje in je hoja po njej podobna hoji omlotnega. Torej most, trden most, ki se ne guglje več in je hoja po njem kot majhen sprehod.

Če vam radovednost ne da miru in pogledate pod most čez ograjo, ki zasukat se ni okrepjena in dodobra povezana, boste opazili, da distega nesrečnega stebra, ki ni prenesel vodne stihije, ni več v vrsti ostalih ostalih opornikov. Za njim je ostala še prav skrajni sled, debel betonski temelj, ki pa so ga minirali dobri navtili in da bodo spustili v zrak ob prvi priložnosti, da ne bo povzročal vrtnicev v vodi — pa ni spominov na neslavne čase. Ker so odpravili stebel na kraju, kjer je tok Soče najbolj močan, so povezali sosednja opornika z dvakrat daljšim prečnim nosilec od ostalih. Na sliki je ta detalj razmera dobro videti. Temelje so okrepili tudi vsem osmi nosilec. Ob vznogu so jim dodali novega betona, da jim deroča Soča ne bi prišla do živca.

Ko smo se na tehničnem uradu pozanimali, kakšno vlogo ima nekaj kubikov peska, ki so ga napeljali na prečni nosilec, so nam povedali, da je iz prenapetega betona in da bodo pesek postopoma odstranili, kolikor bolj bodo napredovali dela pri montiranju 60-centimetrovski vodovodni cevi, ki jo bodo speljali pod mostom. Med občinsko upravo in vodovodom obstaja sporazum o sodelovanju pri gradnji mosta. Občinska uprava bo zanj potrošila 45 milijonov, občinska podjetja pa dodatnih 18, da bi mogla po njem speljati glavno cev novega vodovoda, ki bo oskrbovala mesto, ko bodo na Kalvariji zgradili rezervoar in v njem zajeli vodo iz novih jaskov na Majnici.

Sicer pa bi radi ob novem mostu odprli še eno vprašanje, ki se bo pojavilo, ko bo po njem stekel promet. Gre za ureditev križišča na podgorski strani, v Ul. 9. Avgosta. Če bi hoteli doseči tekoč promet, bi morali predvsem zasesti okoliška zemljišča ter urediti na križiščem, da bi uredili izgubljenega in podobno, v skrajnem primeru namestiti morda celo semafor. Takšni varnostni ukrepi ne bi bili nič pretirani, če se zavedamo, kako gost promet se odvijal po glavni podgorski cesti, kadar končajo ali začnejo delo izkane v tovarnah.

Nevarnost na cesti povzroča sedanji tovarni promet, ki ga je občinska uprava preusmerila čez pevmški most. Uresničitev takšnih razmišljanj pa ni tako enostavna, ker bi bila

Kino

Gorica

VERDI: ob 15.30-22.0 «X Y & Z». E. Taylor in M. Caine, kinemaskopski film v barvah. Mladini pod 14. letom prepovedan.

CORSO: ob 15.15-22.00 «Non predicare, spara!», S. Poitier in H. Belafonte. Barvni film.

MODERNISSIMO: ob 14.45-22.00 «I senza dio», kinemaskopski film v barvah.

CENTRALE: ob 15.00-21.30 «Attenito Gringo», E. Tornato Sabata. V. Richelmi in G. Martin. Barvni film.

VITTORIA: ob 15.30-22.00 «L'abbominabile dott. Phileas», V. Price in J. Cotten. Barvni film, mladini pod 14. letom prepovedan.

Trst

AZZURRI: ob 15.00 «I giganti del brivido», P.

SKOZI OBČINE TRBIŽ, NABORJET IN PONTEBO

Obiskal sem Mrzlo vodo
Žabnice, Ukve, Lipaljo ves

Že več kot pol stoletja ni slovenskih šol v prelepi Kanalski dolini

Lipalja ves v občini Ponteba

Z dokajšnjo mero opreznosti sem se odpravil prvič na enodnevni izlet po slikoviti Kanalski dolini. Bila je nedelja, praznična in sončna. Nekoliko svežega gorskega zraka se prišle. Toda vožnja po vijugastih cestah, med gorami, v gostem gozdu, je utrudila in nevarna. Vsaj zame. Vendar sem se zgodaj dospel skoraj do Rabbia, v Mrzlo vodo, pod vrh Treh lovec, kot pravijo domačini. Cima del Cacciatori. Skozi vas Mrzlo vodo (Rifreddo) bistro teče kristalno čisti potok Zlica (Slizza). Od tod najbrž ime vasi.

Približno dvajset vaških hiš se stiska skupaj, utesjenih med visokimi vrhovi, katerih pobočja so ob vznožju pa do kakih tisoč metrov višine dokaj bogato zaraščena z iglastimi drevmi. Ustavil sem se misleč, da sem že v Rabbiju, med slovenskimi rudarji, kajti napis na pred vasio nisem opazil. Pa sem se zmotil. Nič zato! O rabeljskih rudarjih sem že več

Elizabeta Trink iz Lipalje vesi

krat bral v naših časnikih in revijah. O Mrzlovodčanih pa še nisem slišal.

Vstopil sem v bar ob cesti in zaprosil za nekaj toplega ter tabele proti glavobolu. Ne vem, ali zaradi utrujenosti po dolgi vožnji ali morda zaradi višinske razlike, se nisem počutil dobro. Mladega moža za točilo mizo sem kar naravnost nagovoril po slovensko. Če me ne bi bil razumel, bi drugače vprašal.

«Ja gospod, imamo. Takoj dobiti!»

«Ste domačin?» sem ga radovedno vprašal.

«Prav domač, Mrzlovodčan, tu rojen. Oče je drugače bil iz Kozane. Že med prvo vojno, kot otrok, je prišel sem. Mi se pišemo Velušček. Oče je Pepi, jaze sem Karlo. Pet bratov nas je, po vrh se moja družina z otrokom... Ja, polna hiša nas je. Treba je dosti delati zdaj poleti, tudi za zimo.»

«Je lokal vaš?»

«Magari! Pred meseci smo ga vzel ena fta. Drugače se martramo v gozdovih, državnih seveda, ampak na svoj račun. Pomagamo si s traktorjem.»

«Kot gozdarji zaslužite dobro?»

«Zaslužijo se. Odvisno je od lege sečnje. Ampak vreme nam naga-ja. Letos smo vsega delali morda mesec dni. Vsa bolj dostopna dela v bližnjih gozdovih pa država daje večjim podjetjem. Za nas so ostanki, kjer noch nihče pre-vezeti. In če računamo, da smo plačani od kubiha spravljene hlo-dovine do voznih cest, se nimamo kaj pohvaliti.»

«Vas je dosti gozdarjev v tem kraju?»

«Skoraj vsi, če odračunamo ne- kaj tistih, ki so v službah v be- lopeški jeklarni in v rabeljskem svincenem rudniku.»

«Imate tudi svojo hišo ali sta- novanje?»

«Kje pa! Še bog, da zmoremo za fit. Tu imamo namreč tudi kvartir.»

Razgovoru je prisluhnul starejši možakar, ki je bil pravkar pri- šel po steklenico vina. To je bil Silvester Zdravljec.

«Hišo, ja...», je takoj pripom-

nika? Srečanje organizirajo cari- niki in to na mednarodni ravni. Ali ni čudno, da bi cariniki neke dežele ne imeli na tromeji niti e- nega človeka, ki bi pravilno go- voril in pisal v jeziku sosedne de- žele, s katero so v dobrih, prija- teljskih odnosih?

Po približno treh kilometrih vo- žnje iz Trbiža proti Vidnu, po le- pi razširjeni cesti, kakršna je na- ša kamionska okrog Trsta in čez Kras do avtoceste pri Sesljanu, sem na gradbišču novega odcepa z glavne ceste zagledal smero- kaz z napisom Camporosso. Po obvozu sem zavil v vas. Nasproti železniške postaje, na samotni, v sosenčju, je bilo pred hišo z na- pisno tablo parkiranih več avto- mobilov. Ura se je bližala poldne- vu. Razmišljal sem, kam na ko- silo. Toda, ko sem vstopil v lo- kal, ni nihče čakal pri pogrnje- nih mizah. Večja družba, ki je, kot je bilo videti slavlila krst no- vorojenčka, je že odhajala. Tu so prišli po kruhu in masi le nekaj popit. Prisluhnul sem pomenku go- spodinje s posameznimi gosti in ujel tudi naše besede. In ko me je gospodinja vprašala po laško,

D.J. PLANJAVEC

(Nadaljevanje na 6. strani)

Sportno Polje TARVIS

SUBOTA 5 AVGUSTA 1972 - 3 Ure Popolane

Nasprotan Trikoten
med JUGOSLOVENSKI
AUSTRIJSKI
in ITALIJSKI
FINANCIRITROFEJA
GORAPEČ

Lepak iz Trbiža — Kot bralci lahko zvedo iz članka o potovanju po Ka- nalski dolini, dobra volja prirediteljev ni dosegla pravilne slovenščine

PRVIČ V PONATISU V ZBRANIH DELIH ŠTEV. 101

I. Cankar: «MARTA»

Nedokončan roman iz Cankarjeve zapuščine, ki je dodan prvemu ponatisu KRPA- NOVE KOBILE v petnajsti knjigi Cankarjevega zbranega dela pri DZS v Ljubljani

Pri Državni založbi Slovenije je v znanzi zbirki Zbranih del slo- venskih pesnikov in pisateljev, prišla na svetlo nova knjiga, ki nosi že častljivo številko 101. To pa je sicer petnajsta knjiga zbranega dela Ivana Cankarja, ki ga kot glavni urednik urejuje An- ton Ocvirk. Pričujočo, petnajsto knjigo je uredil Dušan Moravec.

Knjiga, ki jo imamo kot najno- vejšo knjigo zbranih del sloven- skih klasikov pred seboj, prina- ša prvič v ponatisu Cankarjevo knjigo Krpanova kobila, ki jo je Cankar kot deseto knjigo izdal pri svojem založniku in prijatelju Lavoslavju Schwentnerju. Dodano pa ji je najobsežnejše nedokon- čano delo iz Cankarjeve zapuščine, nedokončan roman Marta. Knjiga Krpanova kobila je bila jubilejna knjiga, zato je pisatelj sam napisal knjigi uvodno raz- mišljanje pod naslovom Jubilej, pol ironično pol resno razmišlja- nje. Prvotno naj bi ta sestavek obsegal nekaj pisateljev življen- jepis, vendar najbrž niti pisa- telj sam ni imel take resne na- mere, kot je to objubil. In ta- ko je uvodni sestavek h knjigi pisateljevo razmišljanje o sebi in svojem poslanstvu slovenskega pi- satelja. Osredje knjige Krpano- va kobila pa predstavljata seveda pet pisateljev satirčnih in pole- mičnih spisov, v katerih je Can- kar obravnaval probleme, ki so pred nastankom knjige pretresa- li takratno slovensko kulturno javnost in ki se tičejo predvsem slovenskega gledališča. Slede tri novele in povest Poslednji dnevi Stefana Poljanca, satirični esej, kot ga je označil Cankar sam. S tem je v tej knjigi Cankarje- vega zbranega dela prvič v ce- loti ponatisnjena Krpanova kobi- la v taki obliki, kot je v origi- nalu izšla leta 1906 o. 1907. U- rednik je tej knjigi dodal, kot rečeno, še Cankarjevo nedokon- čano povest Marta, ki je pisa- telj nikoli ni utegnil dokončati, čeprav je to objubil in začel- tek rokopisa tudi že poslal za- ložniku. Objavljeni pa sta bili v časopisu prvi dve poglavji ro- mana.

Kot vse knjige te zbirke ima tudi petnajsta knjiga Cankarje- vega zbranega dela opombe ure- dnika. Kot drugod tudi tu ne gre za opombe k besedilu, temveč predvsem za opombe k tekstom. V tej knjigi pa «opombe» daleč presegajo značaj opomb in pre- stavljajo že samostojno študijo. Gre namreč za to, da je Dušan Moravec, sicer slavist in gleda- liški zgodovinar, sedanjí direktor Slovenskega gledališkega muzeja, napisal pravo razpravo o slo- venskem gledališču v času, ko se je to izvijalo in spon diletan- tična in počasi naraslo v pokli- no slovensko gledališče. To pa je bilo prav v času, ko je nastajala Cankarjeva Krpanova kobi- la. Urednikova razprava o slo- venskem gledališču v času Kr- panove kobile torej daleč pre- sega okvir opomb k Cankarjevi knjigi in pomeni dejansko odlo- mek iz slovenske gledališke zgo- dovine. Kot vsa Moravčeva to- vrstna dela pa je tudi ta odlo- mek iz zgodovine slovenskega gledališča napisan izredno zani- mivo in privlačno. S tem pa ne samo omogoča globlje razumeva-

nje Cankarjevih polemičnih in sa- tiričnih spisov temveč daje izvir- nen vpogled v stanje slovenskega gledališča v takratnem času. Mo- ravčev prispevek je torej tisti, ki daje tej knjigi še posebno vrednost.

Sl. Ru.

Prejeli smo

R. GUTTUSO: I TAROCCHI MO- DERNI. Dvanajst reprodukcij v barvah risb za igralne karte za tarok slavnega sodobnega ita- lijskega slikarja. Zal.: Ed. d'Arte «Il Castello» - Carpi. A- genzia di pubblicità: «Sigma» - Taus Modena. (Natisnako samo 1200 izvodov).

AVIO - Periodico di vita sociali- ta e amministrativa. Roma, via della Gensola 60-61. Anno XVI n. 7-8, luglio-agosto 1972. - Responsabile: prof. dott. Ar- mando Armando.

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Vaša predvidevanja drže samo za bo- dočnost. Razumevanje in zaupanje v družini. Zdravje dobro.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Neki poslovni tekmeč bi vam znal pre- čitati uredništev nekega načrta. Nekatere spremembe v vašem ču- stvenem načrtu živahna napetost.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Po- magali boste svojemu delovnemu to- varisu, ki se nahaja v stiski. Bo- dite iskreni sami s seboj. Zdravje zelo dobro.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Dosegli boste uspehi, kjer so mnogi vasi sodelavci odpovedali. Skupnost pre- gledov vas bo še bolj zbližala z drago osebo. Zdravje dobro.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Ne za- menjajte drznosti z neprevidezno- stjo. Ne prepuščajte se prežgdnemu navdušenju. Zdravje nespremenljivo.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Zju- traj in popoldne boste prešli ne- kaj zanimivih predlogov. Neki po- menek bi se utegnil spremeniti v prepri. Zdravje dobro.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Še ni trenutek, da bi se postavili po robu močnejšim od vas. V teku večera boste trdo preizkusili svoje živce. Pazite na zdravje.

SKORPIJON (od 24.10. 22.11.) Danes bi utegnili biti odločilen dan za vaše bodoče načrte. Upoštevaj- te občutljivost svojih najbližnjih. Zdravje odlično.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Va- še odločno stališče nasproti kri- vičnim obtožbam vam bo dvignilo ugled pri predstojnikih. Ugoden čas za potovanje. Zdravje dobro.

KOZOROG (od 21.12. do 19.1.) Do končnega uspeha je potreben še majhen napor. Na vprašanja lju- biljene osebe odgovorjajte iskreno. Zdravje dobro.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Ne- kateri ukrepi vaših sodelavcev vam bodo povzročili precejšnjo jezo. Ne ozirajte se na to, kar vam je bilo rečeno v trenutku jeze. Nervoznost.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Povsem na pošten način boste lahko iz- koristili neko napako svojega na- storilnika. Prijeten večer s starimi prijatelji. Zdravje dobro.

TOREK, 15. AVGUSTA

TRST A

8.15, 13.15, 14.15, 20.15 23.15 Poročila; 8.05 Slovenski motivi; 8.30 Godalni orkestri; 9.00 Ma- ša; 9.45 Praznična matineja; 10.40 Koncert; 11.00 Dramatizirana zgo- dba; 11.35 Pratik, prazniki in obletnice, slovenske vize in po- pevke; 12.50 Karakteristični an- samblji; 13.30 Glasba po željah; 15.45 Radijska igra; 17.15 Za mlade poslušalce; 18.00 Radio O- limpija; 18.15 Komorni koncert; 18.30 Glasbeni vrtljaji; 19.10 Ve- liki detektiv iz kriminala; 19.20 Vedri motivi; 20.00 Sport; 20.30 Jakob Gotovac: «Ere z onega sve- ta» - opera; 22.45 Zabačna glasba.

TRST

15.45 Filmska glasba; 16.30 Glasba po željah.

KOPER

7.30, 8.30, 10.30, 12.30, 14.30, 17.30, 18.30, 21.30 Poročila; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00 Jut- ranja glasba; 9.30 20.00 Jir za vaš spored; 10.00 Orkester Je- an Boucquet; 10.35 Glas; 11.15 Orkester Gordon Franks; 10.30 Plošče; 12.00 Glasba po željah; 13.30 Music shaker; 14.15 Polke in valčki; 16.05 Plošče, 16.20 Fumo- rama; 17.00 Deželni program; 18.00 Počitniški vrtljaji; 18.40 Po- jo domači pevc; zabavne glasbe; 19.00 Naši solisti in ansambli; 19.30 Primorski dnevnik; 20.00 Zbori; 23.00 Glasba Uroš Kre- ka; 23.35 Danasnji ritmi; 24.00 Prenos RL.

NACIONALNI PROGRAM
8.00, 13.00, 20.00, 23.00 Poročila; 7.00 Jutranja glasba; 8.30 Ju- tranje povelje; 10.15 Vi in jaz; 12.00 Plošča za poletje; 13.15 Za- bavni program; 14.00 Plošče; 16.20 Za vas mlade; 18.20 Kako in zakaj; 19.30 Neapeljske popev- ke; 20.20 Radijska igra; 22.20 Povratni vojni listek.

II. PROGRAM
7.30, 8.30, 13.30, 19.30, 22.30 Poročila; 7.40 Pojeta West in Ro- sana Fratello; 8.40 Orkestri; 9.50 Radijska nadaljevanja; 10.30 Po- čitniški spored; 12.30 A'lo gradi- mento; 14.00 Plošče za poletje; 16.00 Draga RAT; 18.00 Glasba kot konjček; 19.00 Zabačni tečaj francosčine; 21.15 Povratni vojni listek; 20.50 Supersong; 22.40 Ra- dijska nadaljevanja.

II. KANAL
21.00 Dnevnik; 21.15 Peppino De Filippo - teater; Namisljen bolnik - komedija.

JUG. TELEVIZIJA
19.15 Obzornik; 19.30 Medvedov godnjavček; 19.50 Mozaik; 19.55 Gostje slovenske popevke; 22.20 Kozara; 21.00 Dnevnik; 21.35 Voz na Dunaj; 22.15 Labodje jezero - film; 23.45 Poročila.

KOPRSKA BARVNA TV
20.50 Francosčina; 21.15 Poro- čila; 21.30 Crisis; 22.20 Usodno nebo - 3. oddaja.

Vanja Kraljevič: Življenje in boj A. Gramscija - 1.

V družini F. Gramscija
je bilo sedem otrok

Drama v Shakespeareovem gledališču - Vnovič pisma iz ječe - «Mogoče danes ne bi bili živi» - Še ena nesreča

Pojasnilo in vabilo

Tudi letošnji slovenski maturanti so se znašli med pismenimi nalogami pred citatom iz Gramscijevih slovitih «Pisem iz ječe», ki so pred mnogimi leti izšla tudi v slovenskih pri Cankarjevi založbi v Ljubljani s predgovorom Ivana Regenta. Ob tej priliki se je zgodilo, da so nam nekateri slovenski maturanti pismeno ali ustno zaupali, da pravzaprav ne vedo mnogo, kdo je bil An- tonio Gramsci, eden izmed njih pa nam je skoraj očital, češ, da nosi del krivde za to nezadostno obveščenost tudi naš dnev- nik, ki da je v zadnjih desetih letih morda le premalo pisal o tem slavnem voditelju italijanskega delavskega gibanja.

Zato smo se odločili, da o Gramsciju objavimo daljši in- formativen sestavek. Izbrali pa smo tistega, ki ga je na zani- miv in prepričljiv način napisal za jugoslovansko dnevno glasilo SZDLJ njegov dolgoletni rimski dopisnik VANJA KRALJEVIČ, ki nam je prad rad dovolil objavo sestavka tudi v našem dnevniku.

Znano pa je da je Antonio Gramsci, dobro poznan vpraša- nje Slovencev in Hrvatov pod Italijo, ker je prihajal v Trst in okolice na sestanke KPI ali pa je med bivanjem v ječi srečal marsikatero po fašističnem Posebnem tribunalu obsoje- nega primorskega slovenskega antifasista. Zato prosimo vse ti- ste naše bralce, ki so slavnega italijanskega političnega vodi- telja osebno poznali, naj nam o tem pošljejo svoje spomine ali pa sporočijo, kdaj bi jih sootrudnik našega dnevnika lahko ob- iskal za zadevni razgovor.

UREDNIŠTVO

V Alesu, majhnem mestu domala v samem sru Sardinije, na eni od tistih starih zgradb, tipičnih za naselja te vrste na otoku, se nahaja spominska plošča, na ka- teri je napisano: «Ob desetih ob- letnici mučeniške smrti so Antoniu Gramsciju, na hiši, kjer se je rodil, to spominsko ploščo posta- vili predanost njegovih soseska- nov in hvaležnost svobodnih lju- di.»

V pritičju te hiše je danes bar, nekakšna mešanica bifeja in eks- presne restavracije, brez katera- ga si ni mogoče zamisliti najmanj- šega mesta v Italiji. Napis z imenom bara («Bar dello Sport») obkrožajo številne kovinske plošče, s katerimi reklamirajo vse mogoče pižame, tako da je tudi om- njena spominska plošča domala izgubljena med njimi.

Spominska plošča je bila po- stavljena l. 1947, ko je potoleko deset let od smrti Antonia Gram- scija, rojenega tu, v Alesu, kar mnogi meščani tega malega mesta dolgo niso znali. V resnici je bo- dula prišla iz Cagliarija, glavne- ga mesta Sardinije, pa je tako tudi Alesu, rojstno mesto Antonia Gramscija, našlo način in pot, če- prav v zelo skromni obliki, da obudi spomin na svojega slavnega sosesčana.

Morda je tudi ta nadobnost s spominsko ploščo v Alesu eden od mnogih argumentov v rokah onih ki trde, da je tragedija Antonia Gramscija, velikega in neomajnega borca za socializem in demokracijo, vidnega marksističnega teoreti- ca in misleca, enega od ustanovitel- jev in kasnejših voditelja Komunistič- ne partije Italije, bila tudi v tem, ker ga je svet začel «odkrivati» šele dolgo po njegovi smrti in razumeti vso njegovo veličino in

pomen njegove misli ter njegovega dela z zelo veliko zakasnitvijo.

No, bodo rekli drugi, če je to znamenje človekove tragične u- sode, pa je obenem tudi dokaz trajnosti in trdnosti dela, ki ga je pustil za sabo. In to, da ljudje danes ne samo v Italiji, marveč

tudi, in morda še bolj, v mnogih drugih deželah sveta Antonia Gram- scija šele odkrivajo, pomeni, da je njegova misel tudi danes akto- alna, da se v njegovih idejah in mislih lahko najdejo odgovori na mnoga vprašanja, ki mučijo tudi današnje borce za svobodo, socia- lizem in demokracijo, za nove odnose med ljudmi in državam.

Da je tako, bi se mogli nave- ti nešteti primeri tudi iz naše prakse, kjer se ob raznih prika- nostih in v raznih okoliščinah vse pogostejše citirajo Gramscijeve ideje in misli, naj si bo da je beseda o vprašanjih kulture, fi- lozofije ali politične akcije.

Omenili bomo tu samo dva primera, ki se nam zdita še po- sebej ilustrativna in zanimiva, a sta tudi najnovejšega datuma.

Po najnovejših vseh iz Londona je tamkajšnje Kraljevo shak- spearovsko gledališče izvedlo pre- miero drame «Zavetje», ki jo je napisal Trevor Griffiths. Tema dra- me obravnava stavko turinskih de- lavcev l. 1920 oziroma zavetje to- varni, iz katerih so lastniki bi- li pregnani in so sami delavci or- ganizirali proizvodnjo ter upra- vljali tovarniške naprave. V tee- aventičnem zgodovinskem okvi- ru se razvija spopad med dvema osebnostima. Ena je Kabak, pred- stavniki Kominterne, oziroma bolšev-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Antonio Gramsci na dan aretacije leta 1926

RADIO VELE- IZVIJA

III. PROGRAM

10.00 Koncert za začetek; 11.15 Sodobna ital. glasba; 11.45 Ba- ročni koncert; 13.00 Intermezzo; 14.30 Plošče; 15.30 Simf. koncert; 17.35 Jazz; 19.15 Vasko-večerni kon- cert; 21.30 Simf. koncert.

FILODIFUZIJA

8.00 Koncert za začetek; 9.00 Koncerti Nicole Paganinija; 9.40 Ital. sodobna glasba; 10.00 Ri- chard Wagner; 12.36 Melodrama; 13.30 Avtorski portret.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 9.00, 14.00, 20.30, 23.00 Poročila; 9.10 Opera matineja; 10.05 Počitniško potopovanje od strani do strani; 10.20 Z or- kestrom Andre Kostelanetz; 10.40 Slovenske narodne; 11.20 Pri vas doma; 13.10 Napevi in ritmi; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Z doma- čimi godci in ansambli; 15.40 Na poti s kitaro; 16.00 Dogodki in odmevi; 16.30 Glasbeni intermezzo; 17.00 Vrtljaji; 17.10 Vrtljaji; 17.40 Z orkestrom Floyd Cramer; 18.10 Popdanski simf. koncert; 19.15 V terek nasvidenje; 19.45 S pev- ko Ireno Kohot; 20.00 Lahko noč, otroci!; 21.00 Prodajalna melodij; 21.30 Radijska igra; 22.30 Lah- ka glasba; 23.15 Od popevke do popevke; 24.05 Literarni noktur- no; 24.15 Iz glasbenih izpovedi Matije Bravničarja.

ITAL. TELEVIZIJA

11.00 Nabožna odzaja; 18.15 TV za otroke; 19.45 Sport in ital. kronika; 20.30 Dnevnik; 21.00 Char- lot na plovci; 21.15 Hiša v gozdu; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL

21.00 Dnevnik; 21.15 Peppino De Filippo - teater; Namisljen bolnik - komedija.

JUG. TELEVIZIJA

19.15 Obzornik; 19.30 Medvedov godnjavček; 19.50 Mozaik; 19.55 Gostje slovenske popevke; 22.20 Kozara; 21.00 Dnevnik; 21.35 Voz na Dunaj; 22.15 Labodje jezero - film; 23.45 Poročila.

KOPRSKA BARVNA TV

20.50 Francosčina; 21.15 Poro- čila; 21.30 Crisis; 22.20 Usodno nebo - 3. oddaja.

SREDA, 16. AVGUSTA

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15, 23.15 Poročila; 7.05 Jutra- nja glasba; 11.35 Opoldne z va- ni; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Za mlade poslušalce; 18.00 Ra- dio Olimpija; 18.15 Umetnost, knji- ževnost in prireditve; 18.30 Kon- cert; 18.45 Jazz; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Zbori in folklor; 20.00 Sport; 20.30 Simf. koncert; 21.45 Vokalno - instrumentalni ansambel; 22.05 Zabačna glasba.

TRST

12.10 Plošče; 14.45 Tretja stran; 15.10 Zabačni program; 16.20 Kul- turni program.

KOPER

7.30, 8.30, 10.30, 12.30, 14.30, 18.30, 21.30 Poročila; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00 Jutranja glasba; 9.30 20.00 Jir za vaš spored; 10.00 Orkester Je- an Boucquet; 10.35 Glas; 11.15 Orkester Gordon Franks; 10.30 Plošče; 12.00 Glasba po željah; 13.30 Music shaker; 14.15 Polke in valčki; 16.05 Plošče, 16.20 Fumo- rama; 17.00 Deželni program; 18.00 Počitniški vrtljaji; 18.40 Po- jo domači pevc; zabavne glasbe; 19.00 Naši solisti in ansambli; 19.30 Primorski dnevnik; 20.00 Zbori; 23.00 Glasba Uroš Kre- ka; 23.35 Danasnji ritmi; 24.00 Prenos RL.

NACIONALNI PROGRAM
8.00, 13.00, 20.00, 23.00 Poročila; 7.00 Jutranja glasba; 8.30 Ju- tranje povelje; 10.15 Vi in jaz; 12.00 Plošča za poletje; 13.15 Za- bavni program; 14.00 Plošče; 16.20 Za vas mlade; 18.20 Kako in zakaj; 19.30 Neapeljske popev- ke; 20.20 Radijska igra; 22.20 Povratni vojni listek.

II. KANAL
21.00 Dnevnik; 21.15 Peppino De Filippo - teater; Namisljen bolnik - komedija.

JUG. TELEVIZIJA
19.15 Obzornik; 19.30 Medvedov godnjavček; 19.50 Mozaik; 19.55 Gostje slovenske popevke; 22.20 Kozara; 21.00 Dnevnik; 21.35 Voz na Dunaj; 22.15 Labodje jezero - film; 23.45 Poročila.

PO ZMAGI ZA VN AVSTRIJE V ZELTWEGU

Emerson Fittipaldi je potrdil svojo premoč v dirkah formule 1

Za osvojitve naslova mu manjkajo samo še tri točke
Hulme je na drugem mestu dohitel Stewarta

ZELTWEG, 14. — Brazilci Emerson Fittipaldi je zmagal v Zeltwegu na avtomobilski dirki za VN Avstrije. Z zmago je še povečal prednost na lestvici svetovnega prvenstva, kjer ima trenutno 52 točk, njegova najbližja nasledilca Stewart in Hulme pa le 27. S tem mu manjkajo za osvojitve svetovnega naslova le tri točke, kar pomeni, da brazilskemu pilotu zadostuje, da se na eni od treh ostalih dirk formule ena uvrsti na četrto mesto.

V nedeljski dirki sta najbolj razočarala sedanji svetovni prvaki Škot Jackie Stewart in Belgijec Jacky Ickx. Stewart je nastopil z novim avtomobilom Tyrrell 005. V začetku je lepo startal in si nabral nekaj sekund prednosti, po 24. krogu pa je njegov stroj neverjetno popustil, tako da se je moral na koncu zadovoljiti s slabim sedmim mestom. Ickx je že v poskusnih vožnjah za beležil zanj neprimerno slabe čase. Na dirki je startal zato v

zelo slabi poziciji, poleg tega pa je moral že po četrtem krogu zmanjšati hitrost zaradi okvare pri dotoku goriva. V štirinajstem krogu je odstopil. Ista usoda je dočkala njegovega klubskega tovariša Švicarja Claya Regazzonija.

Po zmagi v Nürburgringu ni nihče pričakoval, da bo Ferrari v Avstriji tako hudo poražen. V obeh primerih sta se Ickx in Regazzoni ustavila zaradi iste okvare, tj. okvare pri dotoku goriva, iz česar izvedenci sklepajo, da Ferrari ni še do popolnoma v redu.

Značilnost nedeljske dirke je bila nezonsna vročina, ki je marsikaterga pilota prisilila, da je moral odstopiti. Ob progi se je zbralo veliko število gledalcev, med katerimi je bilo okrog 50.000 Italijanov. Od vsega začetka je povedel Stewart, ki je svoj naskok stalno večal. Medtem sta odstopila Ickx in Regazzoni. Sredi dirke pa je Škot popustil. To je Fittipaldi izkoristil in dobral prvo mesto do cilja.

- Vrstni red:
1. Emerson Fittipaldi (Lotus), ki je prevozil 312,9 km v 1.29.16"/66, s povprečno hitrostjo 214,554 km/h
 2. Hulme (McLaren)
 3. Revson (McLaren)
- Skupna lestvica za svetovni naslov je naslednja:
1. Emerson Fittipaldi (Brazilija) 52
 2. Stewart (Škotska) in Hulme (Nova Zelandija) 27
 4. Ickx (Belgija) 25

VOBOJ ZA SVETOVNI NASLOV V ŠAHU

Spasski zahteval prekinitve Fischer znova polemizira

REYKJAVIK, 14. — Štirinajsta partija za naslov svetovnega prvača v šahu je bila prelojena na zahtevo sovjetskega šahista Borisa Spasskega. Svetovni prvak je namreč v nedeljo v jutranjih urah zaprosil preko svojih sekretarjev, da bi ga uradni zdravnik Porosarsen pregledal. Tej prošnji so prireditelji ustreli, nekaj ur kasneje pa je šahist Schmidt prejel od istega zdravnika pismo, v katerem je bilo rečeno, da Spasskijevo zdravje ni najboljše in da ga je zato sam Porosarsen preprečil, naj ne igra.

Ce je bila ta poteza ruskega tabornika pričakovana, saj je Spasski obično dobil hud udarec s tem, da je na tako neumen način izgubil zadnji tekmi, si res nihče ni mogel pričakovati naslednje poteze, ki jo je izvedel Fischer. Ameriški šahist zahteva zdravniško spravo, v kateri bi se morali udeležiti vsi nesportni ljudi in zavrniti zdravniško spravo, češ da je to samo dopusten maneuver. Ne glede na to, da je prvič, ko eden izmed šahistov zahteva zdravniško spravo, ko prosi nasprotnika za prekinitve, pa je Fischerjevo ravnanje kotar žaljivo ne samo za Spasskega, ampak tudi za zdravnika in prireditelje same. Da so pa tudi ti pri kraju s potrpečljivostjo pričakovali, da ameriški protest ni prišel v roke sodnika, ki se je sedaj sistematično izogibal Fischerjevim sekundantom. Protest očito ne bo spremenil ničesar, saj pa vseh verjetnosti še ena rešitev poteza pri psihološki vojni, ki jo je Američan sprožil proti nasprotniku.

Spasski je na vsak način zapustil Reykjavik in odšel z ženo Larisso na izlet. Očitno se za vse polemike sploh ne zmeni, mnogi pa so dejali, da je bil videti po 13. partiji povsem zlomljen. Ta počitek bo verjetno zanj zadnji poizkus, da prenašal nasprotniku ritem in pridobi na samozavesti, čeprav mu pravila ponujajo možnost še ene prekinitve.

Ce je že okolje v Reykjaviku precej napeto zaradi nove polemike o prekinitvi, pa ima Fischer opazka še z drugim nasprotnikom: televizijo, kateri je s svojo prepo-

Boifava osvojil pokal Matteotti

PESCARA, 14. — Davide Boifava je v nedeljo zmagal na kolesarski dirki veljavni za 27. pokal Matteotti. S tem je dokazal, da je trenutno v izredni formi. Pred tednom je namreč na svetovnem kolesarskem prvenstvu prav on opravil najdaljši pobeg, ki je trajal nad 120 km. Tokrat je Boifava pobegnil 45 km pred ciljem. Na vrhu Madonna si je nabral 200 m prednosti, kar je pozneje vedno večal. Glavnina pa je skušala ujeti, vendar je kljub nezonsni vročini Boifava držal vsem poskusom. Na cilju je imel italijanski kolesar nad 4 minute prednosti nad Dančelljem, glavnina pa je pripeljala kar s trinajstimi minutami zamude.

- Vrstni red:
1. Boifava, ki je prevozil 209,300 km dolgo progo v 5.15.10"/s po povprečno hitrostjo 39,830 km na uro
 2. Dančelli 411' zamude
 3. Bergamo 645'
 4. F. Mori 903'
 5. Castelletti

Ekipa proseškega Primorja, ki si je lani priborila pravico do nastopa v drugi amaterski ligi

TOTIP

1. — prvi	2
2. — prvi	2
3. — prvi	1
4. — prvi	1
5. — prvi	1
6. — prvi	1
7. — prvi	1
8. — prvi	1
9. — prvi	1
10. — prvi	1

MLADOSTNI DNEVNIK SIMONA RUTARJA

Prilozivalec sam izgojiti si je tudi nekaj prilozivalec, a drugi, kateri so mu neso hoteli vikloniti, objubiljo so mu v srou vedno sovravnost, kakor je je tudi on čutil. Ravnotako je bilo vodstvo jako slabo, kar se ekonomije tiče. Potrošilo se je veliko denarja za nepotrebne, nekoristne in večkrat tudi neumne reči, a če so zahtevali gojenci bolj hrano odgovorilo se jim je, da je treba štediti.

Se nekaj bi rad znil v moralnem obziru v tem zavodu, a ker so v tej stvari vsi zavodi eden drugemu podobni in enako pogubni, hode Le Zhokejeve besede tukaj zopet v spomin poklicati: «Jede Erziehungsanstalt ausser dem Hause ist eine moralische Verderbungstalt». (28)

Opomniti hočem tudi, da vodji neso bili vsi gojenci enaki, nego da je gojil do nekterih posebno sovravnost, tako da je bil mogoč videti, da je je povsodi črnil in obrekoval, ter da je bil po cele mesece z dobrim očesom pogledal, kamoli z njim ni govoril.

Vse to je videl in skusil tudi Jože Kumar. Kak vpliv je moral to nanj imeti je jasno. Da dobrega ne je le prežalostna resnica.

Nedoprosiljiva osoda pripeljala je bila iz početka leta 1899-70 tudi mene v ta zavod. Os. sem ond dve leti in bil priča vseh zgore popisanih in še veliko drugih napak. Seznanil sem se z Jozetom uže prvi mesec. Ostala sva potem celo leto prav le z Jozetom in neznaj prijatelja. Ko sem ga jaz spoznal bil je otroci, naiven, nedolžen. Dobra odgoja bi bila lahko še marsikatero napako odstranila, a mesto tega ga je prokletost seminišče veliko pokvarilo.

Drugo leto je bil že veliko drugačnej, veliko popačenjej.

DOMAČI NOGOMETAŠI SE PRIPRAVLJAJO NA NOVO SEZONO

Oktobra start amaterskih prvenstev

Prvič je na sporedu tudi turnir za moštva «do 21 let»

Po kratkem počitku se amaterska nogometna sezona hitro bliža. Počitnice nogometašev, voditeljev in trenerjev so se praktično že končale. V prihodnjih dneh bodo skoraj vse ekipe pričele s skupnimi pripravami.

Deželni odbor nogometne federacije FIGC je imel svoj redni občni zbor 16.7.1972 in izvolil nov odbor, v katerem so, poleg potrjenega predsednika Diega Merola, še Giovanni Vedeti, Michele Guidi, Mario Pascoli, Bruno Tonello in Tržanac Guerrino Salvadori.

Po izvolitvi je odbor izdal prvo uradno obvestilo iz katerega je razvidno, da se bodo nogometna prvenstva promocijske lige ter 1. in 2. amaterske lige pričela 1. oktobra. Prvenstva 3. amaterske lige in «do 21 let» pa se bosta pričela 15. oktobra. Ekipe, ki bodo nastopile v promocijski prvi in drugi amaterski ligi imajo čas za vpis in za plačanje vpisnine do 31. avgusta. Društva, ki bodo

tekmovala v tretji amaterski ligi ali na prvenstvu do 21 let, pa imajo čas za vpis do 15. septembra. Za nastop v promocijski ligi znaša vpisnina 320.000 lir, za prvo amatersko ligo 260.000, za drugo amatersko ligo 170.000, za tretjo amatersko ligo za prvenstvo do 21 let pa 100.000 lir.

Glede napredovanja in izpada iz posameznih lig je odbor določil:

Promocijska liga: zmagovalec prestopi v D ligo, zadnje tri uvrščene ekipe pa izpadajo v 1. amatersko ligo.

Prva amaterska liga: V promocijsko ligo prestopita zmagovalec A in B skupine. Tretjo ekipo, ki bo nastopila v višji ligi pa bo določila dodatna tekma med drugouvrščenima moštvoma A in B skupine. V drugo amatersko ligo izpadajo zadnje tri uvrščene ekipe.

Druga amaterska liga: V 1. ligo prestopijo zmagovalke petih skupin. Morebitna mesta na razpolago bodo šla drugouvrščenim ekipam po do-

datnih tekmah. Iz lige izpadajo zadnje dve uvrščeni enajsterici.

Tretja amaterska liga: V višjo ligo prestopijo zmagovalke posameznih skupin.

Odbor je še odločil, da bo letos organiziral turnir za 1. pokal deželne odbora Furlanije Julijske krajine, na katerem bodo lahko nastopile enajsterice druge in tretje lige. Turnir bo izločilnega sistema in se bo pričel 10. septembra. Društva imajo čas za prijavo do 22. avgusta.

Tudi letos lahko zapazimo nekaj novosti. Kot prvo naj omenimo prvenstvo igralcev do 21 let, ki so ga nameravali organizirati že lani, a so ga potem zaradi majhnega števila prijavljenih enajsteric odložili za letošnjo sezono. Kakšno bo letos zanimanje za to prvenstvo? Težko je odgovoriti. Glede naših društev za enkrat nimamo še zagotovil, da bi katero vpisalo svojo enajsterico. Vemo pa, da bi naša društva lahko s skupnimi močmi sestavila eno solidno ekipo. Morda pod imenom ZSD?

V letošnjem prvenstvu druge amaterske lige ne bodo izpadle kot doslej zadnje tri uvrščene ekipe, temveč samo dve. Predstavniki nogometnih društev so namreč predlagali, da bi bile skupine v sezoni 1973-74 sestavljene iz šestnajstih ekip, medtem ko bo letos v vsaki skupini tekmovalo po 14 enajsteric.

Tretja novost letošnje nove nogometne sezone je pokal deželne odbora FIGC. Kako bo ta turnir uspel in kakšno bo udeležba, je težko predvideti, saj imajo prihodnji mesec posamezna društva na programu že več turnirjev, kjer bodo preizkusila svoje moči pred prvenstvom.

Nova nogometna sezona je torej že vred vrati. marsikatero društva pa morajo rešiti še številna vprašanja, kot so n.p.r. nov trener, spreten nadalec, izkušen vratar, o tem na bomo podrobneje poročali v prihodnjih dneh.

B. R.

ZADNJI POGOVOR PRED POTOVANJEM V MÜNCHEN

Bronasta kolajna je dosegljiv cilj jugoslovanske košarkarske reprezentance

Pri tem so si složni Žeravica, Novosel in Šaper
Samo Plečuš trdi, da je možno doseči kaj več

Tržaški teden košarke je za nami. Domači prireditelji, katerim gre izključno zahvala, da se je turnir sploh končal, saj so vložili vanj svoj trud (in ne samo trud: marsikdo je namreč moral kar sam kriti nekatere stroške), so lahko tako šli na zaslužen oddih.

Jugoslovanska reprezentanca, ki je osvojila prvo mesto na tem turnirju, pa je morala po dvodnevni počitku zopet na delo. Svetovni prvaki so namreč včeraj odpotovali v München, kjer se bodo deset dni pripravljali na OL. Nato pa prvo spopad z Italijo, nakar se hujša srečanja s SZ in po možnosti za kolajne.

Kako so se do sedaj pripravili jugoslovanski košarkarji? Je njihova forma zadovoljiva? Kaj misli o tem Žeravica? Kaj pa igralci?

TEŽKO JE BITI PRVAK

Jugoslavija starta na OL kot ena najboljših reprezentanc. Naslov svetovnega prvaka je poleg tega naložil jugoslovanskim košarkarjem novo breme: braniti na vseh mogočih turnirjih ta naslov, temeljito se pripraviti za vsako tekmo, turnir ali prvenstvo. Igralci so praktično od svetovnega prvenstva v Ljubljani brez počitka. Njihov dnevni spored je naslednji: jutrajna treninga, zajtrk, za tiste, ki niso v formi, še en trening, kosilo, počitek, trening ali tekma, večerja, počitek. In to vsak dan z enoličnim, trdim sporedom, ki igralce tako telesno kot psihično utruja.

Razumljivo torej, da so bili v Trstu vsi reprezentanti utrujeni, na-

veličani in z veliko željo po domu. Izčrpan je bil Cosić, ki se je v ZDA ogrel za mormonsko vero (napadno le čita in čita, premišljeva itd.). Izčrpan in zasrbljen je bil Simonović, kateremu se je rodil sindrom, ki ga on sploh še ni videl. Povedal mi je: «To je, vidiš, biti reprezentant. Rodi se ti sin, ti pa si okoli po svetu.» Tvrdisi in Černmak daleč od žene. Damjanović in Marović, ki sta morala garati in garati, da si dokončno pribori mesto v reprezentanci. Za razvedriljo v družbi je kot vedno poskrbel Rato Tvrdisi, živahen in iznajdljiv kot v igri. Včasih se mu je pridružil apatični Plečuš, ki je obljubil svojim navijačem, da si bo v prihodnji sezoni pustil dolge lase «kot Apaches» in seveda brike.

Pri kosilu in večerji so bili igralci zmerni. Pravi Žeravica: «To je neoporečni znak, da so igralci živčni, utrujeni.»

Pogovor je nato neizbežno stekel na predvidevanja za OL.

ŠAPER: «ODKRITO, BRON»

Prva tekma v Münchnu bo z Italijo. Bo ta tekma odločala o kvalifikaciji?

Žeravica: «Tekma z Italijo bo velike važnosti. Dober start je skoraj vedno jamstvo za dobro nadaljevanje. Z Italijani smo bili v zadnjih srečanjih uspešni. Silaš sem, da so v zadnji tekmi izgubili proti SZ. Če bomo igrali samozavestno mislim, da bomo lahko zmagali.»

In proti SZ, ZDA?

V pogovor je segel predsednik jugoslovanske zveze Šaper: «Od-

krito povedano, mislim, da sta ta nasprotnika za nas trenutno nedosegljiva. Sovjeti so znatno izboljšali svojo igro, Američani pa niso še izgubili srečanja, odkar se udeležuje OL. Mislim, da bo za nas bron.»

Je Skansijsva odsotnost odlične važnosti?

Žeravica: «Skansi je bil za nas dragocen igralec: je visok, izkušen in dobro meče od daleč. To se pravi, prisili svojega centra - branilca, da se odvalja od koša, kar je omogočilo našim višjim igralcem, da so prevladovali na odbitih zogah. Odlične važnosti pa mislim, da ni. Vsi so dragoceni.»

Igralci? Skoraj vsi so prepričani, da je bron dosegljiv, kaj več pa zelo težko. Le Plečuš trdi, da se lahko osvoji tudi zlato.

Bo z OL zaključen en ciklus jugoslovanske vrhunske košarke?

«Nikakor ne,» tokrat odgovarja Novosel, trener mladinske reprezentance, «imamo vrsto takih mladincev, ki nam zagotavljajo, da lahko še računamo na velike talente. To nam je potrdilo evropsko prvenstvo, kjer smo osvojili prvo mesto. Delibasić, Kicanović itd. bodo lahko zamenjali znane prvake.»

Nedvomno pa je, da bo dobra uvrstitev na OL vzbudila v Jugoslaviji še večje zanimanje za košarko, ki je že itak velika. Svetovne prvake torej čaka — še enkrat — težka naloga.

b. l.

VODNO SMUČANJE

Tržačan Antonio Marussi je dosegel nov rekord na progi Pulj — Cervia. Progo je presmučal v 1 ur 41'45" ter je izboljšal tako stari rekord Antonia Same za več kot pet minut. Marussija je vlekli motorni čoln vrste «abbate» z motorjem BPM, ki lahko doseže hitrost do 115 km na uro.

Nino Maver znova brez sreče

Na včerajšnji kolesarski dirki veteranov v Spillimbergu je Maver doživel pravi polom. Na cilju se je uvrstil šele na štirinajsto mesto, potem ko je bil stalno drugi do enega kilometra pred ciljem.

Proga je bila zelo naporna, predvsem zaradi slabih ozkih cest, ki so bile na več krajih posute z gramozom. Na teh predelih se je nesrečilo precej kolesarjev, ki jih je na pesku zanašalo. Tako je, Tržačan Monteduro moral v bolnišnico, ker so se mu pri padcu zarile zavore v želodec. Pet ali šest kolesarjev pa je prišlo na cilj s prehlajenimi zračnicami.

Maver je bil stalno na drugem mestu. Prvi je imel preko pet minut naskoka in je prevozil vseh 85 km sam. Za njim pa se je zbrala skupina zasledovalcev (v kateri je bil lonjski kolesar), ki pa se ni nikdar približala ubežniku. Pri vsakem krogu je bil Maver na vzponih prvi, ko pa se je bilo treba zadržati povzpeli do cilja, je prišlo do lažje nezgode, ki je Tržačana stala drugo mesto. Maver nam je takole opisal zadnji kilometer dirke: «Bil sem na drugem mestu in sem se že nekoliko oddaljil od drugih zasledovalcev, ko me je na zadnjem spustu močno zaneslo na hitrosti, ki me je mimo mene švignila skupina kolesarjev, katere nisem več ujel. Nekateri sem še prehitel, toda bili smo preblizu cilja, da bi lahko uspešno reagiral. Tako je bil ves moj trud med dirko zaman, saj je zadostovalo nekaj kamenčkov, da sem bil ob častno uvrstitev.»

Na omenimo, da je zmagovalec iz Turina in da je v svoji dosedanj karieri zmagal štirikrat, na italijanskem prvenstvu pa je bil tretji zaradi okvare na kolesu.

Radi

OLIMPIJSKE IGRE MÜNCHEN 72

ŠE 11 DNI

Poročali smo že o ogromnem stroju, ki sloni na olimpijskih igrah. In se poslužiti železnice.

Več sreče je imel 41-letni Gordon Naysmith, škotski inženir, ki je izbral 11.000 km dolgo pot iz Afrike do Nemčije, poslužil pa se je konja. On bo po vsej verjetnosti res s svojimi močmi prišel do Münchna, medtem ko se je njegov sopotnik — konj — vdal v Budimpešti, kjer sta ga nadomestila dva madžarska kolega.

«To so amaterji» bi si misli o prejšnjih dveh Kanadčan Elzear Duquette, ki je že večkrat prepotoval peš cel svet. Januarja letos se je v Tržbi svoje potujoče hiše-kovčke - postelje podal iz Montrea-la v Osako, na svetovni sejem, nato je prepotoval Novo Zelandijo, Avstralijo, Afriko, del Evrope in je sedaj že prišel v München. Kdaj bo počival? Ne po olimpijskih igrah, saj mora prej v Brazilijo, da si ogleda znano pustno veselico v Rio.

Vse to pa očitno ni motilo spanja svojevrstnih športnikov, ki jim je bilo prevozno sredstvo še kar najmanjša skrb.

51-letni Romun Nicolae Nicolae jo je mahnil iz Bukareste kar 28. junija, s prtljago, ki jo vidimo na sliki. Na pot pa se je podal kar peš, le da svojega načrta ni mogel uresničiti do Münchna, saj so mu na Dunaju prepovedali hoditi po avto cesti. Le takrat se je mo-

— od druge strani pa so me začeli zopet nadlegovati in mi žugati. Zdal sprevidim, da če tudi dobro prestanem oficijski izpit me vendar ne bodo za častnika imenovali, ker se jim moje mišljenje ne dopade, ker se jim zdijo preveč puntarski in revolucionarni. A vem, da še vedno o meni mislijo, nego je res. Sicer mi je pa užo začelo vse eno prihajati, ali sem oficir ali ne, odkar sem nekoliko popustil misel na geografski inštitut (od zadnje a-la-ve-aufnahme, ko sem videl, koliko se trpi). Zatorej se nič ne bojim, tudi če me prestavijo v «Unterofficiers-course». Le škoda za dragi čas, ki sem ga to leto z raznimi — rekel bi — neumnostimi potratil, katerega bi bil lahko bolj obrnil. A potrpiamo, saj nesem vsega sam kriv! V kratkem bom rešen tega škodljivega vojaškega vpliva, ki človeka vsega polni in otrpnega naredi.

Julij.

1. Še tri mesece, pa gremo! — Jezim se vedno sam na-se, ker ne morem nič delati, ker sem tako len, ker se mi nič ne ljubi.

11. Bil sem uže v postelji, ko prideta Zvab in Stok k meni ter mi izročita sledeči na Zvaba adresirani telegram: «Prezlostno! strašno!!! Golob je danes po šoli v Soči utonil. Rutar precej vesti! Frilija.» — Obstal sem kakor okamenel. Rekel sem nič. To je torej v enem mesecu uže drugi moj prijatelj, ki se je ločil iz življenja. In ravno na ta dva so me največje vesti vezale. Zdal so raztrgane. Sam sem! Tudi dobro, če se osodi tako zljubi! Morda jima bodem tudi jaz v kratkem, če pa ne riniš se bodem sam skozi življenja valova. — Šel sem Glowackemu povedat potem se pa vlegel premišljeva na posteljo. Spal sem le malo in lehk.

(28) (Nem.) = «Vsak vzgojni zavod razen doma je zavod, ki moralno kvari».

(28a) Glej op. 1971 Bibliografij navajajo le list «Lipa» 1876.

(29) Typhus (gr.) = tifus, legar.

(29a) Pesem v spomin Dijaču Kumarju, ki jo je napisal Janko Leban je objavila «Soča» (štev. 25, 26. 6. 1873).

(30) Mišljena je pariška komunna (1871), z izrazom komunna se istovestijo tudi komunistične ideje.

(Nadaljevanje sledi)

VČERAJ PONOČI PO STUTTGARSKIH ULICAH

Spopad med ameriškimi vojaki in zahodnonemško policijo

Vojaki so vsi črni - Med spopadom je bilo ranjenih 17 policistov - Ameriško vojaško poveljstvo obžaluje dogodek

STUTTGART, 14. — Sinoči je v Stuttgartu prišlo do neredov, ki so se kasneje spremenili v pravi spopad med ameriškimi vojaki in Nemčiji in krajevno policijo. Kot piše poročilo nemške policije, je do dogodka prišlo potem ko je lastnik neke gostilne zahteval pomoč, ker je v njegovem lokalu nekaj črnih v ameriških uniformah nadlegovalo skupino civilistov. Prišlo je do prepiranja in eden izmed vojakov je vzel iz žepa nož ter z njim grozil civilista. Policisti so nemudoma prispeli do gostilne, vdrli vanjo in aretirali vojaka. Prav to pa je razburilo ostale vojake, vse črnce, ki so bili v lokalu. Kaže, da so slednji pozvali večjo skupino tovarišev iz drugih ameriških vojašnic v Stuttgartu, naj jim pomagajo osvoboditi prijatelja.

V kratkem času se je pred gostilno zbrala vrsta ameriških vojakov, zlasti iz Velike Britanije, ki so bili pripravljeni na razdraženi črnci vpili gesla proti policiji. Najprej so hoteli osvoboditi tovariša in kakih sto vojakov je zato napadlo policijski komisarjat, v katerem je bil napadalec zaprt. Kljub upiranjju policije, ki se je že po prvem napadu ojačila, so vojniki vdrli v komisarjat in osvobodili zaprtega tovariša. Slednji pa je malo časa užival svobodo. Medtem je namreč stutgartski kvestor obvestil o dogodku ameriško vojaško policijo, ki je takoj intervenirala.

Z intervencijo «militari police» se je stanje takoj spremenilo. S pomočjo svezih oddelkov Bundespolizei je vojaška policija odkrila prizorišča spopadov. Kljub temu pa se črnci niso vdali. Navali so na policiste in izvalili splošen pretep, o končni zmagi pa ni bilo nobenega dvoma. Spopadi so trajali nekaj ur in so se zaključili šele zjutraj. Policija je aretirala 13 vojakov, med katerimi tudi črnci, ki je v gostilni grozil civilista. 9 nemških policistov in 8 ameriških pa je bilo lažje ranjenih; dva so sprejeli v bolnišnico.

Aretrirane vojake so obtožili žaljenja javnega funkcionarja, poškodovanja zasebnih in državne lastnine, upiranja policiji, in poskusa umora. Danes je izdalo poveljstvo ameriških oboroženih sil v Nemčiji poročilo, v katerem obžaluje in izraža zaskrbljenost zaradi včerajšnjega dogodka. Zato je poveljstvo tudi okrepilo varnostno službo po stutgartskih ulicah in upa, da bo s tem preprečilo podobne spopade, obenem pa je sporočilo, da je vsem črnim vojakom prepovedalo, da zapustijo kaserne.

Mednarodni kongres o rakastih obolenjih v Primožnu

ZAGREB, 14. — 147 znanstvenikov iz 23 držav, med katerimi je tudi LR Kitajska, se bo udeležilo mednarodnega medicinskega kongresa, ki se bo pričel 27. t. m. v Primožnu. Osrednja tema kongresa bo «Rakasta obolenja in sedanjí življenjski prostor».

Pobudo za kongres je dal ameriški zdravstveni inštitut «John E. Bogart», ki deluje pod pokroviteljstvom ameriškega državnega sveta za zdravstvo. Ta inštitut je član mednarodne zdravstvene organizacije WHO. Organizator kongresa je «Osrednji inštitut za rakasta obolenja» s sedežem v Zagrebu.

Kongresa se bosta udeležila tudi angleški zdravnik sir Richard Doll, eden najboljših specialistov za rakasta obolenja in predsednik severnoameriškega inštituta za zdravstvo Robert Morton.

Daily Telegraph o vihotapljanju tujih državljanov

LONDON, 14. — Londonski dnevnik Daily Telegraph piše, da se preko Italije vseljujejo v Veliko Britanijo Azijci in Afričani, ki imajo britanski potni list. Heathova vlada je to vseljevanje omejila na 2000 oseb letno, da ne bi še povečala problema, ki jih ima država zaradi brezposelnosti. Priseljenci so prebivalci bivših britanskih kolonij, ki so se obdr-

žali britanski potni list. Mnogi imajo v Veliki Britaniji sorodnike ali prijatelje. Angleški časopis piše, da jih pošiljajo v Britanijo iz Rima in Genove, kjer imajo priseljenci tudi zbirališča.

Ta vest zelo spominja na preiskave o vihotapljanju afriških delavcev v Francijo in možno je, da je oba «posla» vodila ista organizacija.

Na festivalu poezije bodo sodelovali pesniki iz 20 držav - Slovenske pesmi je izbral Ciril Zlobec

V nedeljo je bilo tako tople, da se je mnogo Tržačanov hladilo v morju ob barkovljskih obali, kljub temu, da jih je rdeča zastava opozarjala na prisotnost morskega psa

«MOST PESNIŠTVA» OB OHRIDSKEM JEZERU

Tudi slovenska poezija na 11. «Struških večerih»

Na festivalu poezije bodo sodelovali pesniki iz 20 držav - Slovenske pesmi je izbral Ciril Zlobec

SKOPJE, 14. — Konec avgusta bo v Strugi festival poezije, na katerem bodo sodelovali številni pesniki iz dvajsetih držav. Letošnja srečanja pesnikov so že enajsta po vrsti. Na most na Drimu kateri se tu izliva iz Ohridskega jezera, bodo stopili pesniki sveta in sporočili svoje misli. V okviru te pesniške manifestacije verjetno edinstvene v svetu, bo še več posebnih prireditev. V okviru pri-

kaza nacionalnih poezij se bo letos predstavila tudi slovenska poezija. Izbor pesmi je napravil Ciril Zlobec.

Prireditelj v Strugi je tradicionalna in zavzema vidno mesto v mednarodnem kulturnem življenju. «Struški večeri poezije» so se obdržali. Pesniki sveta in Jugoslavi je nastopajo vsako leto na atraktivnem prireditvi «Mostovi». V sugestivnem okolju, preglasašo šum Drima, berejo svojo pesmi in sporočajo svetu svoje misli. Podeljujejo tudi nagrade za najboljšo pesem in za zbirko pesmi. Lani pa so prvič uvedli nagrado «Zlati venec» ki jo podeljuje za življenjsko delo.

Vendar niso nagrade to, kar pesnike vsega sveta privablja v Strugo. Veliko pomembnejša so srečanja, nova poznanstva, izmenjava izkušenj in odprt dialogov.

Program letošnjih «Struških večerov poezije» je zanimiv in pester. Med ostalimi prireditvami naj omenimo, da bo 27. avgusta zvečer «Večer sodobne slovenske poezije». S svojimi pesmimi se bodo predstavili Lojze Krakar, Tone Kuntner, Ivan Minati, Veno Taufer, in Ciril Zlobec.

Novost letošnjega festivala «Struških večerov poezije» so tudi dve prireditvi, ki se bodo začele ponoči in jih imenujemo «Noči brez interpunkcije». To je v bistvu prireditev za pesnike, ki se predstavijo z novimi deli.

28. avgusta zvečer bo najatraktivnejša prireditev «Struških večerov» «Mostovi». Sodelovali bodo pesniki iz vseh jugoslovanskih republik in iz obeh avtonomnih pokrajin. Poleg teh bodo brali svoje pesmi tudi pesniki iz 19 tujih držav.

(Po «Delu»)

LIZBONA, 14. — Poveljstvo portugalske policije je danes sporočilo, da je vest, po kateri naj bi neznanči ukradli večjo količino razstreliva, neresnična.

QUITO, 14. — V torek bodo začeli iz Ekvadorja izvažati petrolej. Uvažali ga bosta ameriški podjetji Texaco in Gulf.

Tudi v teh datumih in obletnicah, a predvsem v aktualnosti Gramscijeve misli in učenja je mnogo razlogov, pa tudi obveznost v nekem smislu, da skušamo omeniti oziroma prikazati vsaj nekatere od najpomembnejših trenutkov njegovega kratkega, toda intenzivnega in bogatega življenja, brez kakšnih pretrzi, da bi to bila biografija velikega italijanskega revolucionarja, še manj prikaz njegovega obsežnega teoretičnega in filozofskega dela ter prispevka k razvoju marksistične misli. V teh vrsticah, ki jih bodo študenti prebirali, bodo našli, upamo, vsaj nekatera od najpomembnejših dejstev o življenju in boju Antonia Gramscija.

Kot je že bilo povedano, se je Gramsci rodil v Alesu na Sardiniji, 22. januarja leta 1891. Njegov oče Francesco Gramsci se je z ženo Pepino Marzias in sinom Gennarom, rojenim leta 1884, nahajal začasno v Alesu. Mladi Francesco je prišel na Sardinijo iz Gaete pri Neaplju že l. 1881. Dovolil je gimnazij in je en čas študiral pravico, smrt staršev pa mu je preprečila, da bi študij nadaljeval. Predpotal je na otok, kjer je v tem času bilo laže dobiti zaposlitev, računajoč, da bo tu ostal krajši čas in se zatem spet vrnil na «kontinent». Dobil je službo v mestu Ghilarzu in je tu, razen let, preživel in Alesu in Sorgonu, ostal vseh svojih šestdeset let, do l. 1937, ko je umrl dva tedna po Antonijevi smrti.

Francesco Gramsci, nameščene krajevnega registrskega urada, in Pepina Marzias, hčerka majhnih posestnikov iz istega mesta, sta imela vsega sedem otrok. Najstarejši je bil Gennaro (1884), zatem dve hčeri, Grazietta (1887) in Emma (1889), nato Antonio (1891), Mario (1893), Teresina (1895) in Carlo (1897).

Dasiravno tako številna, se je Gramscijeva družina razvijala v vseh pogledih. Predvsem pa so se razvijali v duhu, da so šolske oblasti za nekaj nemških družin uvedle nemško šolo, za večino Slovencev v vasi pa je to bilo nemogoče in morajo zato pošiljati otroke v italijansko šolo.

Še cerkev ima do tega vprašanja večje razumevanje. Vsek da je v vasi razen italijanske, tudi slovenska maša!

Kaj se ne bi spodobilo, da ima več kot 700 Slovencev tudi svojo šolo! Saj so v večini, ker vas ni mogoče kot približno tisoč ljudi.

Pred kosilom sem v bližnji Ukvalh (Ugovizza) stopil še na pokopališče. Prav vsak spomenik sem si ogledal. Največ je bilo priimka Prešeren, Prešern ali Preschern in Prescheren, nato Jank, Kolarik, Oman, Škarbina, Mikst in drugi. Zanimivo je, da je na vsakem nagrobnem spomeniku teh Prešernov vklepano poleg datumov rojstva in smrti tudi pesniško posvetilo, s tako ali drugačno vsebino. Imel sem občutek, kot da hočejo vsi svoji umrli Prešernovi biti v nekakšnem sorodstvu z našimi največjimi pesniki. Ali pa, da so vsi pesniško nadarjeni! Drugače si tega ne morem razlagati, kajti na nagrobnikih z drugimi priimki, so redka posvetila. No, našel sem tudi «Francetov» grob in spomenik, in sicer s temi posvetilnimi besedami:

«Tu čaka večnega vstajenja Franz Prešeren, roj. 23. 3. 1858 umrl 17. 2. 1928.

Rahlo naj Vas zemlja krije, spite, oče prav sladko! Luc ne beška naj Vam sije. Mir in pokoj!

DAKA, 14. — Bangladeške oblasti so danes sporočile, da sta med neurji, ki so divjala v tej državi v zadnjih dneh, izgubili življenje dve osebi. S tem so demantirali vesti, po katerih naj bi bilo število žrtev 200.

Življenje in delo A. Gramscija

(Nadaljevanje s 4. strani)

viške partije, ki je semkaj prispel, da bi pomagal turinškim delavcem, druga pa Antonio Gramsci, italijanski intelektualce in revolucionar. Kabak je neusmiljen politik, ki ne izbira sredstev za doseg cilja, vtem ko je Gramsci, nasprotno, humanist, ki ne želi brezplodno žrtvovati človeških življenj, marveč skuša odkriti način, da bi se borba vodila čim razumneje in učinkoviteje in bi se s pomočjo stavke ter zavzetjem tovarno dosegli željeni cilji.

V dramji je — pravi dalje vest iz Londona — plastično prikazana Gramscijeva osebnost in izredni interpretaciji Bena Kingseya, medtem ko je Kabaka prikazal Patrick Stewart. Dogodki so vsekar zgodovinsko avtentični, kakor tudi osebnost velikega italijanskega revolucionarja, vtem ko je Kabak izmišljen.

Ne daga se tako pogosto, da bi se življenje komunista revolucionarja postavljalo za osnovo drame, razen, se razume, v njihovih deželah. Zlasti Angleži niso v tem pogledu širokosečni, ker imajo lastno prebogat dramsko literaturo, tematiko in tradicijo. Vendar se zdi, da se niso mogli upreti privlačnosti izjemne Gramscijeve osebnosti in je tako tudi nastala drama «Zavzetje».

Drugi primer je iz Pariza. Nekega novega izdaja Gramscijevih «Pisem iz zapor», se zdi, kot da je resnično prvič odkrila francoskim čitateljem vso pretrajevanost teh tekstov, tvoj ganljivih pričevanj nekega neizmernega človeškega trpljenja, v katerem pa vendar nista ugasnila in nista potisnjena ob stran upanje in vera v rešitev, kot ni zatrla volja avtorja teh pisem, da tudi v ječi nadaljuje borbo za ideje in cilje, zaradi katerih so mu bili nadležni suženjski okoli.

Kritiki niso zamučili priložnosti da podčrtajo literarne vrednosti teh tekstov in čitateljem priporočajo, da jih na vsak način prečitajo. Prav letos januarja meseca so slavili italijanski komunisti in z njimi vsa napredna Italija, zlasti njen borbeni delavski razred dva pomembna datuma. Prvi je rojstni dan Gramscija 22. januar (nekje je napačno zabeleženo, da se je rodil 21. januarja) 1891, drugi pa 21. januar 1921, dan osnovanja Komunistične partije Italije. Lani v tem času je poteklo osem desetletij, odkar se je rodil voditelj KPI, in pol stoletja od dne, ko je bila osnovana partija. Letos pa je poteklo 35 let od Gramscijeve smrti (umrl je 27. aprila 1937).

Tudi v teh datumih in obletnicah, a predvsem v aktualnosti Gramscijeve misli in učenja je mnogo razlogov, pa tudi obveznost v nekem smislu, da skušamo omeniti oziroma prikazati vsaj nekatere od najpomembnejših trenutkov njegovega kratkega, toda intenzivnega in bogatega življenja, brez kakšnih pretrzi, da bi to bila biografija velikega italijanskega revolucionarja, še manj prikaz njegovega obsežnega teoretičnega in filozofskega dela ter prispevka k razvoju marksistične misli. V teh vrsticah, ki jih bodo študenti prebirali, bodo našli, upamo, vsaj nekatera od najpomembnejših dejstev o življenju in boju Antonia Gramscija.

Kot je že bilo povedano, se je Gramsci rodil v Alesu na Sardiniji, 22. januarja leta 1891. Njegov oče Francesco Gramsci se je z ženo Pepino Marzias in sinom Gennarom, rojenim leta 1884, nahajal začasno v Alesu. Mladi Francesco je prišel na Sardinijo iz Gaete pri Neaplju že l. 1881. Dovolil je gimnazij in je en čas študiral pravico, smrt staršev pa mu je preprečila, da bi študij nadaljeval. Predpotal je na otok, kjer je v tem času bilo laže dobiti zaposlitev, računajoč, da bo tu ostal krajši čas in se zatem spet vrnil na «kontinent». Dobil je službo v mestu Ghilarzu in je tu, razen let, preživel in Alesu in Sorgonu, ostal vseh svojih šestdeset let, do l. 1937, ko je umrl dva tedna po Antonijevi smrti.

Francesco Gramsci, nameščene krajevnega registrskega urada, in Pepina Marzias, hčerka majhnih posestnikov iz istega mesta, sta imela vsega sedem otrok. Najstarejši je bil Gennaro (1884), zatem dve hčeri, Grazietta (1887) in Emma (1889), nato Antonio (1891), Mario (1893), Teresina (1895) in Carlo (1897).

Dasiravno tako številna, se je Gramscijeva družina razvijala v vseh pogledih. Predvsem pa so se razvijali v duhu, da so šolske oblasti za nekaj nemških družin uvedle nemško šolo, za večino Slovencev v vasi pa je to bilo nemogoče in morajo zato pošiljati otroke v italijansko šolo.

Še cerkev ima do tega vprašanja večje razumevanje. Vsek da je v vasi razen italijanske, tudi slovenska maša!

Kaj se ne bi spodobilo, da ima več kot 700 Slovencev tudi svojo šolo! Saj so v večini, ker vas ni mogoče kot približno tisoč ljudi.

Pred kosilom sem v bližnji Ukvalh (Ugovizza) stopil še na pokopališče. Prav vsak spomenik sem si ogledal. Največ je bilo priimka Prešeren, Prešern ali Preschern in Prescheren, nato Jank, Kolarik, Oman, Škarbina, Mikst in drugi. Zanimivo je, da je na vsakem nagrobnem spomeniku teh Prešernov vklepano poleg datumov rojstva in smrti tudi pesniško posvetilo, s tako ali drugačno vsebino. Imel sem občutek, kot da hočejo vsi svoji umrli Prešernovi biti v nekakšnem sorodstvu z našimi največjimi pesniki. Ali pa, da so vsi pesniško nadarjeni! Drugače si tega ne morem razlagati, kajti na nagrobnikih z drugimi priimki, so redka posvetila. No, našel sem tudi «Francetov» grob in spomenik, in sicer s temi posvetilnimi besedami:

«Tu čaka večnega vstajenja Franz Prešeren, roj. 23. 3. 1858 umrl 17. 2. 1928.

Rahlo naj Vas zemlja krije, spite, oče prav sladko! Luc ne beška naj Vam sije. Mir in pokoj!

DAKA, 14. — Bangladeške oblasti so danes sporočile, da sta med neurji, ki so divjala v tej državi v zadnjih dneh, izgubili življenje dve osebi. S tem so demantirali vesti, po katerih naj bi bilo število žrtev 200.

družina Gramsci je nekako prebujala, živeli so skromno, vendar brez večjih skrbi, vse dokler ni bil oče l. 1898 zaprt. V resnici je postal žrtve borbe, ki so jih krajevne politične skupine vodile med seboj. Dejansko so se predvsem bili nekakšni medsebojni obračuni med krajevnimi političnimi nasprotniki, ki so v primeru svoje zmage na volitvah zmeraj našli način, da se maščujejo nad tistimi, ki so bili na nasprotni strani. Nenadna inspekcija je v službeni blaginji Francesca Gramscija ugotovila primanjkljaj kar je bilo dovolj, da so ga aretirali in obsodili na pet let zapor.

Pepina Marzias-Gramsci je s sedmimi otroki ostala doma brez sredstev za življenje. Pa se ni vdala in tudi ni hotela prositi za pomoč Francesove brate, ki bi ji, glede na to, da so imeli več sreče v življenju, lahko gneto pomagali. Razpradala je nekaj zemlje, ki je bila njena last, živela je in pletla. Pri tem sta ji pomagali Grazietta in Emma, čeprav sta takrat imeli še le trinajst oziroma enajst let. Gennaro je pahaljal v šolo, toda ne v Ghilazzi, in je stanoval pri nekem stricu.

Antonio ali Nino, kot so mu pravili, dokler je bil majhen, a tudi kasneje, se je vedno spominjal teh dni in te tragedije, ki je pustila neizbrisne sledi v njegovi duši. Ko se je vse to dogajalo, je bil komaj dovršil sedmo leto.

«Ali bi bili mi zmogli napraviti to, kar je v tem času napravila mama», je pisal Gramsci mnogo let kasneje, «ko se je ona sama,

uboga žena, postavila po robu strahu, nemu viharju in rešila svojih sedem otrok? Vsekakor je bilo njemu življenje primer za nas in nam je pokazalo, kako dragocena je upornost, da se obvladajo nekega, ki bi se zdelo nemremljivo, še mnogo močnejši ljudem. Delala je za nas vse življenje, žrtvujoča se na neviden način; ko bi bila drugačnaka, kdo ve kakšen strašen konec bi bili dočakali? Kot otroci, morda bi nihče od nas danes ne bil živ.»

Po starem pravilu da nobena nesreča nikdar ne pride sama je nenadoma v hiši Gramscijevih začela groziti še neka druga tragedija. Mali Nino, svetlih, kodrastih las in bistrih plavih oči, precej neizne telesne konstitucije, je v nekem smislu bil ljubljenec družine. Nekega dne je majhno opazila, da se mu je na hrbtu pojavil nekakšen izrastek, ki se je s časom večal. Ista stvar se je pojavljala na prsnem košu, znaki deformacije, ne kakšne grbovitosti. Postajali so vse bolj očiti. Vse, kar je bilo storjeno, da bi se to odpravilo je ostalo brez uspeha. Sicer pa je družina, ki ji je primanjlovalo najpomembnejših sredstev za življenje, majhnemu mestu zaostale Sardinije, mogla v tem primeru malo kaj učinkovitega storiti. Denarja za bolnišnično in zdravniško ni bilo, pomagali so si z domačim zdraviljem in sivilji, kar pa razumljivo, ni moglo prinesiti nobenega pozitivnega rezultata. Deformiranost je ostala. Nino je tudi v rasti zaostajal za svojimi vrstniki.

(Nadaljevanje sledi)

Po Kanalski dolini

(Nadaljevanje s 4. strani)

kaj želim, sem brez obotavljanja odgovoril:

«Čaj z rumom, prosim, gospa!» Redkokdaj se mi je pripetilo, da me je neznanec in še v tujem kraju tako lepo pogledal, kakor me je prav v tistem trenutku ljubezno pogledala 70-letna gospodinja lokalna Angela Žerjal, poročena Mošic. Ko je večina gostov odšla, je ostal pri točilni mizi le še včasen Emil Mikol s sinčkom, tudi Emilom, ki se je pogovarjal po slovensko seveda, z gospodinjo Angelo, s kakšnim sladolem hoče biti postrežen. Letos bo fantelek šel šele v prvi razred. Pa zama slovensko in tudi italijansko, če že ne sem, kakor oče.

«In to je vas Zabunice, po slovensko, Camporosso po italijansko? Je še kaj naših ljudi tod?» «Pa skoraj vsi smo Slovenci, le škoda, da se je v naše narečje vrnilo precej tujih besed, laških in nemških. Jaz sem začela ljudsko šolo tukaj, skupaj z možem leta 1908. Takrat smo moji dekliški primerci pisali z j in ne samo z i, kakor dandanašnji, in nad z, smo daleci pivo.»

«Toda kljub temu lepo govorite materni jezik.»

«Dosti smo pod fašizmom pozabili, ker nismo smeli govoriti po nose. Glejte, pravkar vas bila s sosedom Emilom v Kranjski gori. Tako rada poslušam naš jezik, kadar grem tja, da zadnje čase postajam kar zaljubljena v ta naš jezik in rada ponavljam v mislih besede, ki jih slišim in ki so nam bile toliko let prepovedane.»

«Pa je razlika med tukajšnjim narečjem in knjižnim slovenskim jezikom precejšnja? Lahko poveste kaj primer?»

«Ja, razlika je precejšnja zaradi vrtnjenj tuji. Ampak so tudi razlike, kako bi rekla, povsem ne. denimo, rečem hruški tepka, hruška pa pravimo krompirju. Smešno, kaj ne?»

Emil Mikol, ki je sledil pogovoru, je podjel pripomnil, da se je razlika nastale zaradi tega, ker tu ni slovenskih šk. Njegova žena je Kobaričanka in sin bo tako ali drugače znal po slovensko.

Toda tem ljudem se zdi čudno, da so šolske oblasti za nekaj nemških družin uvedle nemško šolo, za večino Slovencev v vasi pa je to bilo nemogoče in morajo zato pošiljati otroke v italijansko šolo.

Še cerkev ima do tega vprašanja večje razumevanje. Vsek da je v vasi razen italijanske, tudi slovenska maša!

Kaj se ne bi spodobilo, da ima več kot 700 Slovencev tudi svojo šolo! Saj so v večini, ker vas ni mogoče kot približno tisoč ljudi.

Pred kosilom sem v bližnji Ukvalh (Ugovizza) stopil še na pokopališče. Prav vsak spomenik sem si ogledal. Največ je bilo priimka Prešeren, Prešern ali Preschern in Prescheren, nato Jank, Kolarik, Oman, Škarbina, Mikst in drugi. Zanimivo je, da je na vsakem nagrobnem spomeniku teh Prešernov vklepano poleg datumov rojstva in smrti tudi pesniško posvetilo, s tako ali drugačno vsebino. Imel sem občutek, kot da hočejo vsi svoji umrli Prešernovi biti v nekakšnem sorodstvu z našimi največjimi pesniki. Ali pa, da so vsi pesniško nadarjeni! Drugače si tega ne morem razlagati, kajti na nagrobnikih z drugimi priimki, so redka posvetila. No, našel sem tudi «Francetov» grob in spomenik, in sicer s temi posvetilnimi besedami:

«Tu čaka večnega vstajenja Franz Prešeren, roj. 23. 3. 1858 umrl 17. 2. 1928.

Rahlo naj Vas zemlja krije, spite, oče prav sladko! Luc ne beška naj Vam sije. Mir in pokoj!

DAKA, 14. — Bangladeške oblasti so danes sporočile, da sta med neurji, ki so divjala v tej državi v zadnjih dneh, izgubili življenje dve osebi. S tem so demantirali vesti, po katerih naj bi bilo število žrtev 200.

DAKA, 14. — Bangladeške oblasti so danes sporočile, da sta med neurji, ki so divjala v tej državi v zadnjih dneh, izgubili življenje dve osebi. S tem so demantirali vesti, po katerih naj bi bilo število žrtev 200.

DAKA, 14. — Bangladeške oblasti so danes sporočile, da sta med neurji, ki so divjala v tej državi v zadnjih dneh, izgubili življenje dve osebi. S tem so demantirali vesti, po katerih naj bi bilo število žrtev 200.

koj naj Vam bo! Kmalu tudi nam ura odbije, da za Vami pridemo. Zaljublja družina.»

Med toliko pokojniki s primkom Prešeren, seveda ni enostavno najti pesnikovega brata, za katerega pravijo, da je pokopan prav na pokopališču v Ukvalh. Župnika, ki bi morda to razvozal, si nisem upal nadlegovati. Tako sem jo mahnil v buffet sredi vasi in v jedilni sobi nekaj v naglici obdelal. Predno sem odprtoval naprej, sem pri fotografu in trgovini s «souvenirji» Matteotti kupil še nekaj razglednic. Le-ta mi je povedal, da so Ukve skoraj povsem slovenska vas še dandanašnji. To reč je bo priložnosti, da se po domače pomenim kdaj drugič tudi vi tasi.

Mimo Naborjete - Ovčje vasi, Sv. Katarine in Lužnice sem kmalu prispel v najzadnejšo slovensko vas v Kanalski dolini.

To je Lipalja ves ali Laglesle. San Leopoldo. Vas šteje okrog 60 duš, od katerih je več kot polovica slovenskih. Sredi vasi, ki prvim spominja na kako gorensko vas, sem vprašal priletno ženo, kaj bi lahko kupil nekaj razglednic. Takoj sem spoznal, da je Slovenka. Zato je bilo tudi moje vprašanje kar domače.

«Pa vi ste naš človek? Vstopite, prosim, vstopite!»

In tako me je povabila v hišo, v prlično sobo z ličnim starinskim pohištvo. Na stenah imajo pritrjenih več manjših in srednjih lovskih trofej, zlasti jelenovih rogov in nagačenih ptic.

«Se vidi, da imate lovca pri hiši!»

«O, ne sinko. Vse to so mi ljudje podarili. Jaz imam zelo malo živali. Sama sem v tej hiši, vedno od očetove smrti. Do pred ko sem še kaj mogla. Zdaj pa imam samo nekaj zajcev in kur. Po očetu, veste, ki je bil še pred prvo vojno železničar, sedem let na kolodvoru v Ljubljani, potem pa tu v naši vasi, prejemale 50.000 lir pokojnine mesečno. Za delavce tistih starih njiv moram kajpaj plačati. Za sekanje gozda še ni take sile. Pomagam si tudi z oddajanjem starih sob turistom, če povprašajo zanje. Sob gre, le z nogo ni najbolje...»

«Kaj pa je bilo z vašo nogo?» «Kaj sem po stopnicah, Zlomljena je bila. Dva meseca sem preležala v videmski bolnici. To je bilo takrat, ko so pravili, da so v Jugoslaviji črne kozice. Bolničarke so me zmerale, češ da jih bom okužila, ker sem Slovenka in ker se pišem Trink. Ime pa mi je Elizabeta. Tako sem bila užitjana, da vam ne